

SOTA EL CEL DEL PUIG

Revista de l'IES Puig Castellar de Santa Coloma de Gramenet, núm. 30. Març de 2009.

ÍNDIX

0. Presentació.....	3
1. Activitats.....	5
2. Reflexions.....	14
• Les emocions i el cervell	
• La crisi econòmica	
• Guerra a Gaza	
3. Recerques.....	22
• Etruscos, puente de unión entre Grecia y Roma	
4. Literària.....	27
5. Llibres.....	32
6. Col·laboracions.....	36
7. Esports.....	44

SOTA EL CEL DEL PUIG és una publicació oberta a la col·laboració de tots els alumnes i professors de l'IES Puig Castellar. Versió digital:

Santa Coloma de Gramenet, març de 2009.

La vida és el que has donat.

Georges Seferis

Agraïments. Agustina Rico, Carles Gil, Carme Pérez, Conxita Bosch, Inés Creixell, Nury Ruiz, Imma Vilar, Carme Sánchez, José Carlos González, Juan Luis Berral, Salvador López i Rosa Perales ens han donat textos, fotografies o dibuixos dels seus alumnes. Sense el seu ajut, aquesta revista no hagués estat possible. Gràcies. *Paco*

0. PRESENTACIÓ

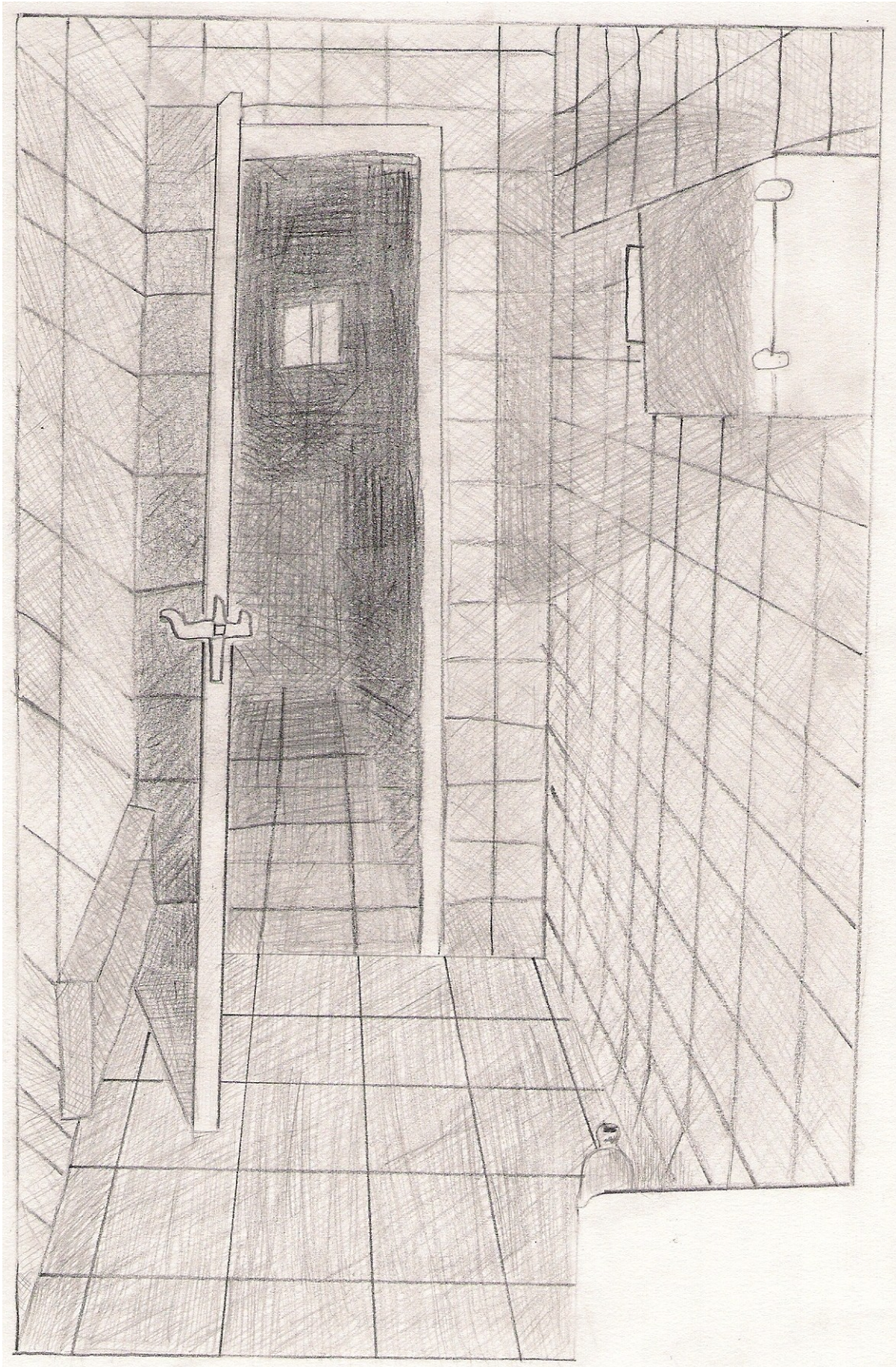
Al número anterior de la nostra revista, publicat al primer trimestre, el 12 de desembre de 2008, amb motiu de la celebració del 40è aniversari del nostre institut i de la festa de jubilació de Mercè Romaní i Josep Mercadé, vam recollir les lliçons magistrals d'aquests estimadíssims professors del Departament de Castellà, a més d'una petita antologia de reflexions i pensaments pedagògics. Ara, en el número d'aquest segon trimestre del curs 2008-2009, presentem comentaris, opinions i petits assaigs d'alumnes recollits al llarg d'aquests mesos de curs. Hem organitzat aquest número amb les seccions habituals:

- **Activitats.** Són moltes les activitats complementàries organitzades pels diferents departaments, equips docents i coordinació pedagògica al llarg del que portem de curs; no de totes, però, ens n'han arribat fins ara comentaris. Publiquem, per exemple, comentaris sobre la clàssica visita a Cosmocaixa dels alumnes de 1r, sobre una exposició de fotografies de mines antipersones, sobre una visita a l'exposició *L'Àfrica dels missioners*, sobre una excursió a Besalú, sobre una audició de música de l'Edat Mitjana i sobre unes escenificacions crítiques entorn a l'ús abusiu de les noves tecnologies.
- **Reflexions.** Els alumnes de batxillerat, amb motiu del Dia de la Ciència, van rebre una conferència de la investigadora Mónica Vázquez i n'han escrit algunes reflexions sobre emocions i cervell. També recollim a aquesta secció articles sobre la crisi econòmica que colpeja les societats occidentals i sobre la guerra a Gaza, tema d'una conferència que va fer la professora Carme Pérez per donar eines d'anàlisi a l'alumnat.
- **Recerques.** Alguns dels bons treballs de recerca presentats aquest curs pels alumnes de 2n de batxillerat procedeixen del Nocturn: aquí tenim una bona mostra amb l'article de l'alumna Maika García sobre els etruscs.
- **Literària.** Amb motiu del 40è aniversari, ens van arribar alguns textos d'antics alumnes per a la seva publicació, entre ells *Jo Uhuru*. Donem ara aquest relat de fantasia científica d'un antic alumne, Andreu Balastegui, científic i escriptor.
- **Llibres.** L'Agustina Rico, professora de Català, va reunir una sèrie d'alumnes per parlar d'un llibre d'èxit, *El nen del pijama de ratlles*. Publiquem aquí el resultat d'aquesta taula rodona.
- **Col·laboracions.** Com saben tots els seguidors de la nostra revista, Josep Mercadé n'era un col·laborador asiduu. Malgrat estar ara jubilat, ens ha enviat aquesta col·laboració amb propostes de treball a l'aula.
- **Esports.** Els nostres equips continuen cada setmana lliurant partits a l'àmbit comarcal. Per si algú encara no sap quins són els nostres camps, donem els seus noms i les seves fotografies.

A més de les seccions que acabem de repassar, trobareu a aquest número alguns dels dibuixos d'alumnes de 2n d'ESO presentats a una exposició amb motiu de les jornades de portes obertes del nostre institut (dies 11, 12 i 14 de març).

A l'espera dels textos literaris que sabem que s'estan preparant per al concurs de Sant Jordi i que publicarem al proper número, desitgem que els nostres lectors gaudeixin del que hem preparat per aquest número 30 de la nostra revista.

El coordinador

Dibuix de Felipe Adrián (2n d'ESO)

1. ACTIVITATS

Cosmocaixa

- El viernes 26 de septiembre de 2008 cogimos el autocar delante del instituto a las 9 de la mañana. Un poco más tarde el autocar arrancó en dirección a Barcelona, al Cosmocaixa. Cuando llegamos, nos dirigimos a la parte trasera del edificio, donde almorzamos. Después de almorzar, todos estábamos delante de la puerta de Cosmocaixa. Cuando entramos, nos dejaron ir a la tienda de recuerdos mientras los profesores sacaban las entradas. Luego tuvimos que esperar un rato hasta que pudimos entrar. Entonces, una monitora nos explicó un poco de prehistoria y nos hizo unas preguntas; después nos dejaron ver el museo. Al cabo de unos minutos fuimos a ver el bosque inundado, hacía muchísimo calor. Cuando salimos del bosque inundado, estuvimos paseando individualmente o en grupo mientras se hacía la hora de ir al planetario. En el bosque inundado vimos peces pirañas y otros animales (patos, tortugas, capivaras...). También vimos instrumentos de música. Al final se hizo la hora de entrar en el planetario. Había mucha gente pero pudimos entrar. Todo estaba bien, pero las butacas tendrías que estar un poco más inclinadas porque te hacía daño en el cuello. Nos enseñaron los astros de la Vía Láctea y nos explicaron que había muchas otras galaxias, más de las que imaginaba yo. Al acabar fuimos a coger nuestras cosas y subimos al autocar. Nos pusimos los cinturones de seguridad y nos pusimos en marcha hasta el instituto. Cuando llegamos allí, cada uno cogió su camino. [Sílvia Sánchez, 1º de ESO.]

- Al llegar a Cosmocaixa vimos una primera exposición con la ayuda de un guía. Nos explicó que los hombres prehistóricos fueron evolucionando con el paso de los años, y cómo algunos primates pasaron de caminar a cuatro patas a ser bípedos. Eso les ayudaba a coger comida de los árboles, a defenderse de algunos depredadores... Luego entramos en el bosque inundado, donde había muchos peces, serpientes y otras especies raras. Allí hacía mucho calor y humedad porque los seres vivos que viven en ese medio lo necesitan. Al finalizar la actividad del bosque inundado nos dieron tiempo libre para ver todo lo que quisiéramos. Vimos cerebros de animales, pequeños juegos... Después entramos en el planetario, donde nos hablaron de las constelaciones, los planetas, los signos del Zodíaco... Fue bastante bonito. Y luego volvimos al instituto. [Izan García Cutillas, 1º de ESO.]
- El viernes 26 de septiembre de 2008 fuimos a Cosmocaixa. Cuando llegamos, fuimos a desayunar y luego a visitar el museo. Había muchas cosas de la prehistoria y nos explicaron cómo fueron evolucionando los seres humanos. Después una monitora nos habló del homo-sapiens, del hombre de Neanderthal, etc. Más tarde fuimos a ver el péndulo y, después, al bosque inundado. Vimos muchos animales acuáticos, pirañas, el pez Óscar, etc. Y también otros animales, como las hormigas y sus hormigueros, las boas, las ranas flecha, los patos, etc. Después nos dejaron dar vueltas por el museo por nuestra cuenta y, a la una, tuvimos que acudir todos al péndulo para ir al planetario... [Iman Saihi Dhairi, 1º de ESO.]

Mines antipersones

Els alumnes de 3r d'ESO van visitar a l'hora de tutoria l'exposició de mines antipersones instal·lada pel Moviment per la Pau al vestíbul de la sala d'actes durant la darrera setmana d'octubre de 2008 i van rebre una xerrada explicativa sobre aquests tipus d'armament. Aquests són alguns dels seus comentaris.

- En esta charla nos han explicado que las minas antipersonas son muy peligrosas porque están escondidas y muchas veces camufladas para matar a la gente. Algunas están pensadas para matar a los niños, y por eso las camuflan bajo la forma de un juguete u otro objeto que pueda atraer su atención. Hay aproximadamente unos 300 tipos de minas industriales y otras que se hacen manualmente. Los métodos de desminado no son baratos: quitar una mina puede costar más de mil euros, mientras que comprar una mina puede costar menos de cuatro euros. Las minas impiden que haya paz en algunos países porque hacen que la gente se sienta insegura ya que si salen de casa les puede explotar una mina. En todo el mundo hay alrededor de 90 millones de minas y desactivarlas podría costar mil años, por lo tanto, hasta que no se desactiven no habrá paz en el mundo. Muchos países se están concienciando y otros han dejado de fabricarlas, pero aún falta mucho para conseguir un mundo sin minas antipersonas. [Oriol Colàs Ortiz, 3º de ESO]

- Hi ha al voltant de 90 milions de mines antipersones col·locades en més de 80 països i uns 1500 accidents cada mes, més de 40 cada dia i quasi 2 cada hora provocats per aquest tipus de mines. Les mines afecten més a la gent del camp, a la gent que viu de la ramaderia i a l'agricultura. Per això hi ha països pobres als quals la seva producció d'aliments s'hi veu afectada (per exemple, Colòmbia). A més, les mines també maten animals (de pastura i salvatges) i produeixen catàstrofes medioambientals. Hi ha molts tipus de mines: fraccionàries, les de pressió i les muse. Un altre problema derivat de les mines és que impedeixen el retorn dels refugiats una vegada acabat el conflicte del qual havien fugit. [Arellys Calderón, 3r d'ESO]
- A les mines antipersonesn els anomenen també *el soldat perfecte*. El seu baix cost provoca que molts països comprin aquests explosius. Moltes vegades no actuen sobre soldats, sinò sobre nens i altres persones que no tenen res a veure amb les guerres. Les mines poden valer fins a 3 €, però en canvi pagar a un equip de desminatge val uns 1000 €. És molt car desactivar mines, i molts països no tenen els diners necessaris per fer-ho. Països africans, sudamericans i del Sud d'Àsia estan replets de mines. Normalment els països poc desenvolupats, com que no tenen prou diners, no desactiven les càrregues, i això provoca que n'hi hagi moltes víctimes. Les mines poden ser de molt tipus, n'hi ha fabricades industrialment i casolanes, però totes són perilloses. [Víctor Pueyo, 3r d'ESO]
- Es fa el desminatge molt lentament, hi ha molt tipus de mines: de pressió, que exploten al moment, quan deixes de fer pressió, de dispersió amb cable, que quan exploten puguen un metro per causar més dany... Es posen per causar ferits i que els altres els ajudin i reduir-los. Estan posades gairebé per molts països d'Àfrica, Àsia i Amèrica del Sud. També n'hi ha de casolanes, i aquestes són més difícils de desactivar perquè no són industrials, tenen uns pals puntiaguts per a sobre i llancen residus a la cara. Una mina costa 3 € però desactivar-la és més car, en costa més de 1000 €. A Colòmbia, per exemple, encara es fabriquen. [David Samblás, 3r d'ESO]
- La charla sobre las minas antipersonas me impresionó muchísimo; yo desconocía por completo este grave problema. Una de las cosas que más me llamó la atención fue que Rosana, una joven colombiana, nos explicó que Colombia es el país que tiene un mayor número de víctimas, y que allí hay personas que fabrican sus propias minas en casa, con materiales caseros, como pequeños tornillos, trozos de cristal, piedras, y hasta excrementos. Otro dato que me impresionó mucho es que ahora mismo, si se quisieran desactivar todas las minas antipersonas del planeta, tendría que transcurrir más de mil años. [Judith Albadalejo, 3º de ESO]
- Las minas antipersonas se ponen en países que están en guerra para hacer daño. Las llaman *soldados perfectos* porque siempre están a punto de estallar y no necesitan comer ni tienen otras necesidades. Lo que a mí me ha llamado más la atención es que una mina pueda costar 3 €. Las minas más baratas, que son las de tres euros, cuestan menos que la dosis de una vacuna. Las minas también se pueden hacer en casa. Hay muchos tipos de minas pero ninguna discriminan, es decir, todas pueden matar mujeres, hombres, soldados y niños pequeños. Las minas las puede comprar cualquier país. Pueden durar más de 70 años, y aunque

un país no esté ya en guerra, las minas podrían seguir activas. En los campos sembrados de minas hay unos carteles con calaveras para la gente que no sabe leer, pero eso no evita que las minas puedan estallar. [Rocío Troyano Serrano, 3º de ESO]

L'Àfrica dels missioners

El 5 de novembre de 2008, amb la professora de Religió, vam veure una exposició missionera sobre l'Àfrica. L'exposició és molt interessant, perquè demostra que mentre nosaltres vivim molt bé, n'hi ha d'altres que passen moltes penúries, i nosaltres no fem res per evitar-ho. Però hi ha unes persones que, per la seva fe, la seva bona voluntat o les causes que siguin, es dediquen a ajudar als més necessitats, arriscant la seva vida en el intent. Són els missioners. Aquesta gent es dedica a construir escoles, hospitals, albergs, centres d'acollida... Tot per ajudar a les persones del tercer món. Aquest és un treball molt perillós, ja que els missioners s'hi estableixen a zones on hi ha conflictes. Però tot i això, ells ho fan, no dubten en arriscar-se, si fent-ho, poden donar un ensenyament digne a milers de nens; administrar vacunes a milions de persones; donar de menjar a tot un poblat i moltes tasques més. Són persones amb molt de valor, un ànima aventurera que els anima a aixecar-se cada dia per salvar vides, però, sobretot, amb un cor enorme. Poques vegades es parla de les tasques d'aquesta gent, no es reconeix el seu treball. I penso que és el més important de tots. Perquè tracta del més valuós que hi ha a la Terra: la vida de les persones. Per això, amb aquest petit escrit, vull mostrar la meva admiració pel seu esforç, amor i bona fe. Perquè jo penso que dedicar la vida a això, val la pena. [Noelia Lorenzo Fernández, 2n d'ESO]

Excursió a Besalú

- El 18 de noviembre, los alumnos de 1º de ESO fuimos a Besalú, un hermoso pueblo medieval de la Garrotxa, en Girona. Lo primero que hicimos fue coger el autocar, estuvimos una hora y paramos a almorzar en un restaurante de carretera. Estuvimos una media hora y luego marchamos rumbo a Besalú. En dos cuartos de hora llegamos y nos separamos por grupos, nos dieron unos dossieres y fuimos rellenándolos a medida que íbamos recorriendo el pueblo. Visitamos el puente, las calles, la plaza de la Vila y los balnearios. Después de rellenar el dossier cogimos otra vez el autocar y salimos rumbo a la Fageda d'en Jordà, que es una reserva del parque natural de la zona volcánica de la Garrotxa. Allí estuvimos visitando la fábrica de yogures La Fageda, que es una cooperativa sin ánimo de lucro que tiene como objetivo la integración sociolaboral de personas de la comarca que sufren alguna discapacidad psíquica. Está formada por 210 personas. Nos explicaron cómo elaboraban los yogures, de qué raza eran las vacas, de dónde eran, etc. Pasamos por donde trabajaban y nos dieron yogures y flanes hechos allí, y explicaciones sobre la plantilla de trabajadores, ya que algunos eran discapacitados. Volvimos de nuevo al autocar y fuimos hasta un merendero: comimos, jugamos y cada uno se tomó un yogur (por cierto, muy rico). Finalmente volvimos al autocar, rumbo al instituto, y tardamos una hora y 45 minutos. Fue una salida que me gustó mucho. [Júlia Garrido, 1º de ESO]

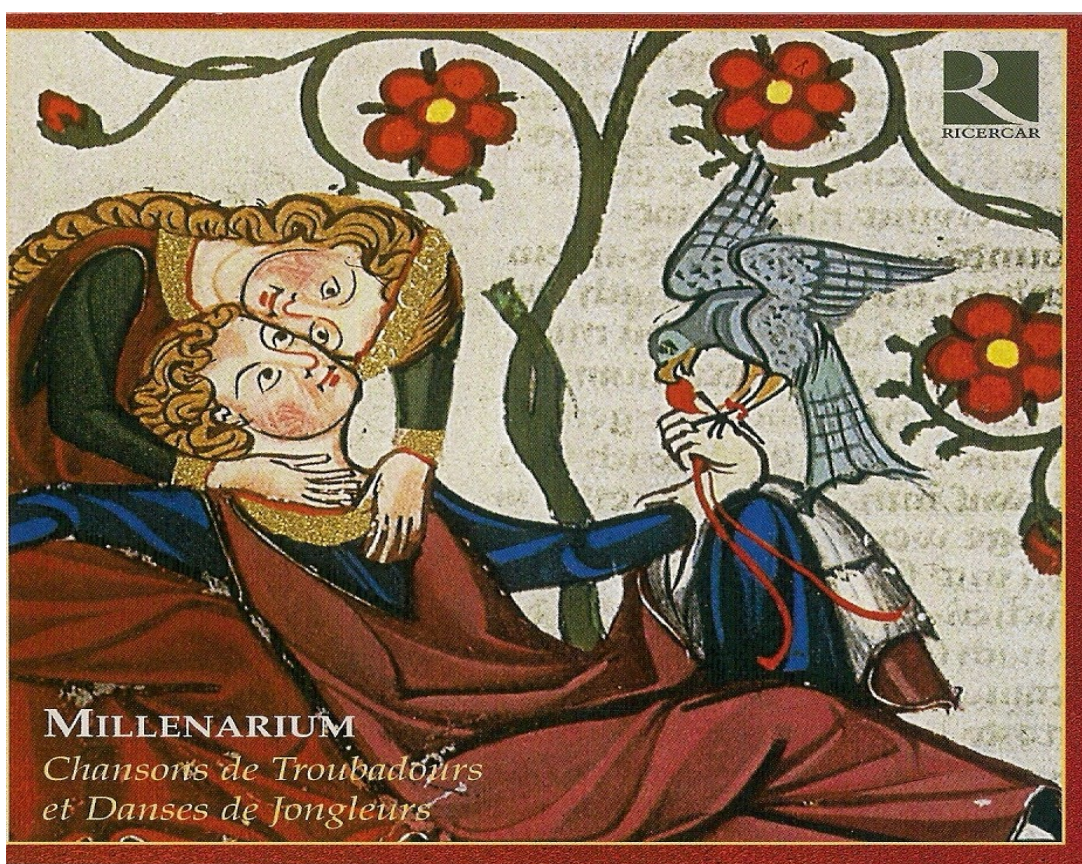
- Cuando llegamos por la mañana al instituto tuvimos que esperar una media hora; después subimos al autocar. Al cabo de un rato hicimos la primera parada, almorzamos y pasamos un rato jugando con los recreativos que había allí. Después volvimos a subir al autocar y no paramos hasta llegar a un pueblecito que parecía una reconstrucción de la época medieval, Besalú, y fuimos a ver la iglesia, el mercado y otros lugares. Cuando acabamos de verlo, volvimos al autocar y fuimos hasta la fábrica de yogures. Allí nos explicaron cómo se fundó la fábrica, cuántas vacas había, cómo se extrae la leche de las vacas, cómo se hace el yogur. Al final de la visita nos dieron un yogur a cada uno. Entonces nos fuimos a una zona volcánica rodeada de árboles y vegetación, y allí comimos y jugamos. Cuando estábamos jugando, Margarida, la profesora de Matemáticas, nos dijo que aquellas eran piedras volcánicas de verdad; nos dijo que aunque eran grandes pesaban muy poco. Al final volvimos al autocar y pasamos casi un par de horas hablando y riendo, hasta que al fin llegamos a Santa Coloma y cada uno se fue para su casa. [Óscar Funes Olaria, 1º de ESO]
- Esta excursión fue divertida. Cuando llegamos estuvimos en Besalú, un pueblo de montaña muy bonito de origen medieval. Estuvimos viéndolo y después fuimos a la fábrica de yogures. Allí nos explicaron cómo funcionaba la fábrica y vimos vacas, unas embarazadas y otras no. Después fuimos a comer a un parque, donde estuvimos un rato. En la fábrica vimos diferentes sectores; nos dijeron que allí trabajaba gente discapacitada para que se sintieran mejor con ellos mismos. Donde comíamos nos dijeron que era la boca de un volcán. Había piedras volcánicas y el suelo parecía quemado. Fue una excursión muy divertida, vimos lugares bonitos y nos lo pasamos bien, que es lo que importa. [Abraham Romero, 1º de ESO]
- El pasado 18 de noviembre fuimos a una fábrica de yogures en Girona. Salimos a las 9 del instituto y sobre las doce y media, más o menos, paramos en Besalú, un pueblo medieval. Allí estuvimos respondiendo las preguntas de un dossier que nos habían dado. Visitamos la iglesia, el mercado, un museo... Luego volvimos al autocar hasta la fábrica. Una vez allí, una chica estuvo explicándonos que tenían quinientas vacas de cerca de ochocientos kilos de peso cada una. También nos explicó qué tipo de gente trabaja allí y cómo se hacen los yogures. Vimos las vacas, dónde las muñían, cómo hacían el yogur... y nos dieron un yogur a cada uno. Después fuimos a comer y a jugar un poco y, finalmente, volvimos a Santa Coloma. [Marta Garzón, 1º de ESO]

Joglars i trobadors

Comentaris a propòsit d'una audició musical a la qual van assistir els alumnes d'ESO a la sala d'actes de l'institut el 20 de novembre de 2008.

- Al Sud d'Europa, al voltant de l'any 1000, fa uns 1000 anys, els joglars van començar a fer música i cançons. En els monestirs es conservava l'art i la música. La violència era omnipresent i la por l'única llei. El Cant de la Sibila anunciava el fin del món, i encara es canta a Mallorca i a l'Alguer.

A la Península Ibèrica, a l'any 1000, Còrdova era la ciutat més cívica i civilitzada de totes les de l'antic imperi romà, la capital d'Al-Andalus. A Catalunya, al segle XI, el monestir més important era el de Santa Maria de Ripoll, on s'havien portat instruments musicals procedents de Còrdova. Cap a l'any 1150, a les riques terres d'Occitània, als castells, van nèixer els trobadors. Els trobadors eren poetes i músics que van ser els primers que feien poesia amb llenguatge propi (llengua vulgar). Als seus poemes els trobadors parlaven de l'amor. Un dels personatges d'aquesta poesia era el gilòs. A Sefarad, el poble jueu convivia en pau amb els altres habitants, però van haver d'anar-se'n cap al 1492 per ordre dels reis Catòlics. A Montserrat, molts peregrins hi feien parades pel camí de Sant Jaume, i per la nit cantaven i ballaven... [Júlia Garrido, 1r d'ESO]

- Al Sud d'Europa, cap a l'any 1000, va començar a escriure's música. La violència era omnipresent; la por, l'única llei. A la península Ibèrica, Còrdova era la més culta, rica, monumental i civilitzada de les ciutats ex romanes. Els califes fomentaven la cultura de la convivència. A Occitània, cap al 1146, Jaufré Rudel, cantava l'amor de lluny, l'enamorament a distància. Jaufré Rudel era un trobador, i es va enamorar a distància d'una dona gràcies a un retrat. Els trobadors escrivien en llengua vulgar. En els seus poemes els trobadors parlen de l'amor i de personatges com el gilòs. En aquest segle, el segle XII, els trobadors i les trobadores cantaven l'amor cortés. A Castella, al segle XIII, reinava Alfons X el Savi, que també era poeta. Més tard, apareixerà la música de Sefarad. Els jueus

vivien a la Península en pau i molta tranquil·litat, però al 1492 van tenir que marxar-se d'aquí per no ser exterminats. La Península Ibérica era per ells el regne de Sepharad. Per la seva part, a Catalunya, són molt importants els cançoners de Montserrat. Al monestir de Montserrat els peregrins passaven les nits, cantaven i ballaven amb totes les persones que feien el camí de Santiago (Galícia). Totes o gran part d'aquestes cançons que cantaven les van enquadrar al segle XIX, al Llibre Vermell. Durant l'audició que vam sentir d'aquest tipus de música es van tocar els següents instruments: viola de roda (instrument de corda, cordòfon); mandola (instrument de corda, cordòfon); arpa medieval (instrument de corda, cordòfon); llaúd àrab (instrument de corda, cordòfon); flauta dolça (instrument de vent, aeròfon); nei (instrument de vent, aeròfon). [Andrea Chinchilla, 1r d'ESO]

Estic apantallat!

- El dia 10 de febrer van vindre a classe, a l'hora de tutoria, unes noies molt maques que ens van fer una espècie d'obra sobre les noves tecnologies. La primera vinyeta anava d'unes guerreress de la Play Station que estaven fartes de jugar cada dia moltes hores i també estaven fartes de jugar sempre contra elles mateixes. I van agafar els nens que jugaven i els van dir que deixessin de jugar tant. I així ho van fer. La segona vinyeta anava d'unes nenes que només arribar a casa es conectaven al Messenger i no feien els deures. I van estar parlant i es deien mentides les unes a les altres. La tercera vinyeta anava de dues amigues, que una tenia un mòbil i l'altra no. La que no tenia mòbil es creia un zero a l'esquerra per no tenir mòbil. La quarta vinyeta anava sobre una nena que tornava a casa i sa mare estava com tonta veient la tele. La filla li parlava i ella no li feia ni cas. Tot això m'ha ensenyat que últimament estem súper enganxats a les tecnologies i no hi fem res al respecte. I que hem de reduir les hores al Messenger, a la tele, etc. [Júlia Garrido, 1r d'ESO]
- El dia 10 de febrer, a l'hora de tutoria, van venir a classe dues noies a fer unes escenes i una xerrada sobre les noves tecnologies. Primer, van fer una escena on unes protagonistes d'un videojoc estaven cansades de lluitar sempre, i es queixaven que ens passem moltes hores als videojocs. La segona escena va ser de dos noies que només arribar a casa es possaven al Messenger i es coneixien a través del Messenguer. Després van er una altra escena on sortien dues noies i que una tenia mòbil i l'altra no. I la que no tenia volia tenir un perquè tothom en té i no perquè de debó l'utilitzés. L'última escena tractava d'una mare que fa el doinar amb la tele possada, i es queda bocabadada mirant-la. Quan van acabar ens van fer una xerrada sobre el que havien fet i van preguntar que si en alguna escena d'aquestes ens sentíem identificats... [Marta Garzón, 1r d'ESO]
- A la xerrada d'*Estic apantallat* ens van parlar que hem de passar-nos amb l'ordinador, que també podem fer deures per aprovar els exàmens. Tampoc hem d'anar de txulos amb els nostres companys i no anar criticant la gent perquè no tingui mòbil o MP4, ordinador, etc. Ni jugar tota l'estona a la play, perquè ens pot fer mal, ni jugar a jocs que no siguin de la nostra edat. No fer-nos els

interessants quan nosaltres tenim algo i els altres no. Ni voler sortir a un anunci o tenir tot el que tenen els altres. [Jefferson Chiulinga, 1r d'ESO]

- No hem d'estar tot el dia jugant a la play ni parlant pel MSN perquè, sinò, no tens temps de fer els deures i els pares s'enfaden si no ajuden a casa. I quan et diuen d'anar a dinar, no pots dir: "Quan acabi la partida vaig", perquè quan vas, ja està fred el menjar i, a més a més, et foten la bronca. Si no tens mòbil, no passa res. Molta gent no té mòbil o perquè no el deixen o perquè no pot; tenir mòbil no és de guais. No és dolent, en canvi, jugar una mica després de fer totes les obligacions. [Alejandro Tabares, 1r d'ESO]

Alumnes de 2n i 3r d'ESO el dia del Carnaval

Dibuix de Yin Yin Lin (2n d'ESO)

2. REFLEXIONS

Les emocions i el cervell

El dimecres 19 de novembre vam assistir a una conferència sobre la neuropsicologia i el cervell de les emocions, donada per la doctora Mónica Vázquez, la qual havia estat estudiant les emocions durant sis anys.

Va introduir el tema explicant que són les emocions, distingides segons la seva naturalesa i els seus elements de comportament respecte a un estímul.

També va parlar sobre les estructures i regions principals del cervell emocional: l'amígdala i el còrtex prefrontal, zones encarregades de processar les respostes de les emocions.

Finalment va explicar en què consistia el seu treball d'investigació. Aquest es basava en la recerca dels motius i característiques del trastorn límit de la personalitat (TLP). Per fer-ho, va analitzar el reconeixement d'emocions expressades facialment, per part de dos grups de persones amb mitjana d'edat entre 20 i 25 anys, però uns patien el TLP i l'altre grup era de 91 estudiants sans.

Els va mostrar una sèrie d'imatges de diferents persones expressant emocions o neutres. Fent això, va obtenir unes dades segons el nivell d'encerts d'emocions respecte cada grup; va arribar a la conclusió que les persones sanes havien encertat la majoria de manera correcta, però les que patien TLP confonien la por amb el sentiment de fàstic o ràbia i el de tristesa amb la neutra. Per aquest motiu aquestes persones tenien problemes a l'hora de relacionar-se socialment.

Personalment penso que ha sigut una conferència interessant. La doctora Mónica Vázquez ha elaborat una investigació que aporta noves conclusions que jo desconeixia totalment, per aquest motiu m'ha agradat i m'ha semblat una bona aportació en el camp de la neuropsicologia. Encara que crec que la conferència va ser curta i potser superficial, ja que no va aprofundir gaire en conceptes que potser podrien haver sigut útils per entendre-la millor. Tot i això, ha sigut una conferència molt productiva.

Gisela Ruiz Vega (201)

La conferència d'ahir em va agradar, ja que va ser interessant i es va fer amena. A més, la [Mònica Vallez](#), la persona que va fer la conferència, era una neuropsicòloga i es notava que li agradava el tema i que hi havia investigat. La conferència tractava de les emocions en relació amb el cervell, un tema molt interessant del qual no havia sentit res abans. La Mònica ens va fer una petita introducció al tema i ens va explicar en què consistia la seva investigació. Personalment em va agradar, perquè vaig aprendre una cosa nova. Un dels altres motius pels quals em va agradar la xerrada, va ser perquè conec persones amb trastorns psíquics i que també s'han intentat suïcidar, per això hi vaig estar atenta; aquest és un tema delicat i la conferència me'n podia aportar nous coneixements.

Ana Maria Balsera Marín (202)

Neuropsicologia

El tema principal de la conferència del dimecres passat tractava sobre la neuropsicologia; en especial, sobre com afecten les emocions al cervell. La neuropsicologia és una disciplina clínica, formada per la psicologia i la neurologia. El seu estudi es centra en el sistema nerviós central.

Mónica Vállez, la científica que ens va donar la conferència, es va centrar més en l'aspecte social de les emocions que no pas en el neurològic o científic, és a dir, la seva explicació va aportar més informació de com afecten la vida quotidiana i les relacions personals que no pas de l'aspecte científic. Per entendre-ho millor, ens va explicar un cas peculiar que demostrava l'estreta relació que hi ha entre el cervell i les emocions.

Per demostrar aquestes teories, la Dr. Vállez va fer un estudi sobre persones que patien el trastorn límit de personalitat (TLP), comparant-les amb persones que no patien aquesta malaltia. El resultat d'aquesta investigació fou la demostració de com alguns dels subjectes amb TLP confonien l'expressió d'alguns sentiments, sobretot els de por i tristesa.

La conferència em va semblar un acte molt interessant, i a diferència d'altres "xerrades", em va agradar, tant el tema com la forma d'explicar-ho, ja que no va entrar en detalls gaire difícils, i a més a més, jo ja en sabia alguna cosa sobre aquest tema, així que no em venia de nou. L'únic aspecte negatiu que vaig trobar va ser que no es va sentir gaire bé, a causa del soroll i que la Dr. Vállez no parlava gaire fort.

Irene Martínez (201)

Dimecres vam estar en una conferència sobre la neuropsicologia i les emocions, i com afecten les emocions en el cervell de les persones. Primer la doctora Vállez ens va explicar breument en què consistia la neuropsicologia, que és una disciplina clínica que s'encarrega de la psicologia i la neurologia, i que estudia el sistema nerviós central. Ens va dir que ella s'encarregava concretament de dues parts del cervell: l'amígdala i el còrtex prefrontal, i ens va explicar aproximadament la funció de cadascuna.

Després de fer-nos aquesta introducció al tema de la neuropsicologia, la doctora Vállez va passar a explicar-nos més concretament què està estudiant en aquests moments. Va ser llavors quan ens va parlar d'una malaltia, el Trastorn Límit de la Personalitat (TLP), que afecta al còrtex prefrontal i té diferents símptomes, com per exemple canvis emocionals intensos, que les persones afectades es tornen contradictòries i incoherents, autolesions, etc. Respecte a aquesta malaltia, la doctora va fer una investigació i va explicar-nos les seves conclusions i els resultats obtinguts: les persones afectades tenien dificultats per diferenciar emocions de la gent, sobretot la tristesa i la por. Personalment, penso que ha sigut una conferència bastant interessant, sobretot perquè jo no sabia que hi havia una carrera universitària sobre la neuropsicologia. Era un tema del qual no sabia gaire cosa, però després d'escoltar la conferència em va quedar tot molt clar i em va sorprendre el cas de Phineas Gage, un home que va patir un accident molt greu al cervell i va sobreviure sense dificultats, encara que psicològicament va quedar-ne afectat.

Cristina García Martínez (201)

Crisi econòmica

Crisi econòmica: un capitalisme resentit

La crisi financiera en la que actualment estem sumergits no fa més que prendre rumbos incoherents. Molts economistes han arribat fins i tot a comparar aquesta crisi amb la de 1929, quan milions de persones van perdre els seus estalvis i inversions per una fallida del sistema financer.

Hem de recordar que durant anys les nostres entitats financeres s'han estat omplint els butxocs, gràcies als interessos de les nostres hipoteces i préstecs. El panorama mundial era molt atractiu, la producció tenia expectatives genials i presumíem del nostre capitalisme indestructible: se adquirien milions anualment i mentre uns s'enriquien cada vegada més, altres s'empobrien. La construcció tocava la cresta de vendes, ingressant quantitats deslumbrants en tots els bancs mundials. Se oferien hipoteces a un interès molt baix, el qual no es mantindria així per sempre, clar està, el preu de la vivenda seguia en augment i tot el sistema financer s'enriquia.

En realitat se concedien hipoteces fins i tot a famílies, que ni amb dos nòmines, podrien pagar desahogats, però això als bancs els importava poc, ells pensaven que si una família no podia pagar la deute pendent, després vendria la casa i saldaria la hipoteca, com les vivendes no feien més que pujar...

Però la realitat ha estat altra, la crisi ha fet que milions de persones s'afegissin a les llistes de parats, el mercat s'ha encaregut fins a tal punt, que tot s'ha ressentit, les famílies han frenat el seu consum per poder pagar els seus préstecs i els que s'han quedat sense feina, encara venent la casa, no poden pagar la deute que tenen amb l'entitat financiera, perquè ha baixat el valor de la mateixa. Podem veure que tot aquest assumpte és variable dia a dia i no podem saber què passarà demà, però el que sí veiem, és que els governs de tot el món estan invertint milers de milions per solucionar els problemes que han creat les entitats financeres, i tot i així no estan prenent les accions necessàries per aliviar el que ens afecta més directament: a les persones, la nostra vivenda, feina i família.

Christian Cruz (ESI 2)

Actualment ens trobem en una difícil situació econòmica, parlem de crisi. Aquesta situació és deguda als préstecs que els bancs han realitzat amb risc. Les entitats financeres volien assolir més riscos per obtenir més beneficis mitjançant una quota d'interès més elevada. Moltes d'aquestes persones que van sol·licitar un préstec no van poder afrontar-lo, ja que no tenien recursos econòmics. Això ha provocat una de les majors tragèdies financeres de la història.

Aquesta crisi ha afectat tots els sectors econòmics. El sector immobiliari s'ha vist especialment afectat. Els bancs ja no donen préstecs si el sol·licitant no té un lloc de feina fix, això ocasiona una manca d'inversió per part del consumidor que deixa l'empresari sense negoci. Aquesta roda farà que l'economia trigui a restablir-se.

Certes previsions diuen que aquesta crisi no cessarà fins al 2010. Persones extremistes han decidit com a mida provisòria retirar tots els seus diners del banc, deixant-los sense existències. Davant d'aquesta situació l'Estat s'ha vist obligat a intervenir perquè l'economia del país no s'enfonsi. Ara les idees keynesianes estan vigents. EL keynesianisme no és altra cosa que una teoria econòmica que es basa en la intervenció de l'Estat per disminuir els efectes negatius provocats per situacions de crisi.

Alba González Rodríguez (202)

Actualment la crisi econòmica té repercussions a nivell mundial. Estem patint una recessió econòmica que està enfonsant totes les econòmies.

Aquesta crisi es va originar als Estats Units d'Amèrica, i els factors més importants que la van desencadenar van ser els preus elevats de les matèries primeres, la crisi alimentària i l'elevada inflació mundials, i també la crisi creditícia i hipotecària.

Als Estats Units la crisi va començar el 2008 amb la greu crisi creditícia i hipotecària que va afectar el sector immobiliari, amb la conseqüència que el preu dels dòlars va baixar. Això va causar la pèrdua de milions de dòlars als bancs nord-americans, va enfonsar l'economia i va fer que milers de treballadors perdessin el seu lloc de treball. Tot seguit, la població va deixar de consumir, cosa que va donar lloc a l'enfonsament de les grans empreses que cotitzaven a borsa, i la crisi de la borsa americana va afectar la borsa europea.

La crisi nord-americana, doncs, es va expandir amb rapidesa als països europeus i també va enfonsar les seves economies i va provocar la pèrdua de molts llocs de treball, però a Europa es va actuar amb més rapidesa, ja que l'organisme del Consell Europeu compost pels Ministres d'Economia i Hisenda dels Estats membres va decidir reflotar les economies afectades donant diners de l'Estat als bancs, i d'aquesta manera evitar el fort impacte recessiu econòmic i garantir la seguretat dels diners als bancs. Actualment es diu que la crisi tindrà efectes fins a finals del 2009 i principis del 2010.

Lidia Díez (202)

Una crisi econòmica en el capitalisme per definició significa un descens de l'activitat econòmica, això implica decreixement del PIB. Un context com l'actual a l'Estat capitalista espanyol, de crisi econòmica, és precisament una representació del decreixement. El PIB cau i provoca conseqüències socials molt greus, com atur, pobresa, i fins i tot depressions i suïcidis.

El sector de la construcció, motor de l'economia espanyola, és el que ha notat més la crisi econòmica. La davallada en la compravenda de pisos provoca, una disminució dels negocis que hi estan relacionats, com el de la distribució, especialment d'electrodomèstics. És un dels danys col·laterals d'una crisi amb turbulències financeres que també es fa notar en el sector automobilístic, en els comptes públics i en les companyies aèries.

La qüestió de tot plegat és observar que el sistema econòmic capitalista necessita el benefici per sobreviure. Quan en el sistema capitalista desapareixen l'acumulació de capital i el benefici, sigui per sobreinversió o per subconsum, l'activitat econòmica cau i arrossega la classe treballadora. Per tant, no podem parlar de decreixement sense parlar de distribució de la renda, de com el sistema capitalista explota el treball assalariat i s'enriqueix quan tot va bé, i de com fa pagar als treballadors les crisis econòmiques amb atur i misèria.

Així doncs, també per aquesta evidència que es diu crisi econòmica, considero que és impossible decreixer en el capitalisme. Això implica que cal destruir el capitalisme i s'ha d'avançar cap a una gestió de l'economia en mans de la classe treballadora, on no sigui el benefici privat sinó les necessitats socials les que guïïn la producció. Em sembla, doncs, que les teories del decreixement no solucionen la qüestió de la imprescindible destrucció del capitalisme i la seva substitució per un sistema econòmic socialista autogestionari ni, per descomptat, com podríem arribar a aconseguir-ho.

Kilian Arcila Roldán (202)

Actualment, com tots sabem, el món pateix una crisi econòmica deguda al sistema econòmic. Han estat quatre els motius o les grans causes que han provocat aquesta recessió, crisi o fase crítica de l'economia: els brutals augments dels preus del petroli, l'esclat de la bombolla immobiliària, la pujada dels preus dels cereals i alguns comportaments històrics de la ciutadania, els quals fan canviar les decisions econòmiques de forma sensible a curt termini.

Tots hem sentit parlar d'aquesta crisi ja que els mitjans de comunicació han procurat fer-la saber, tot i que encara tothom no la pateix de la mateixa forma. Un treballador d'una immobiliària o d'una empresa productora d'automòbils (no diré noms per no fer publicitat) són qui més estan patint la recessió perquè són ells qui s'han quedat sense feina i trobaran dificultats per trobar-ne una de nova, però per altra banda hi ha gent que continua amb els seus treballs i que de moment poden fer front a les seves despeses.

A més hem de sumar a tot això que la crisi també ha afectat els bancs, per la qual cosa alguns necessiten l'ajut econòmic dels Estats (com tots sabem si un banc s'enfonsa també ho fa l'Estat), i com a conseqüència han pujat els interessos. O sigui que les persones que havien demanat préstecs en abundància per a noves hipoteques o per a usos personals, ara es veuen amb el problema que han de pagar molt més del que pagaven al mes i no saben com fer-hi front. I és que amb el model econòmic antic, quasi tothom podia accedir a demanar una hipoteca i no hi havia grans restriccions, però en realitat aquestes persones no disposaven de solvència econòmica per acabar de pagar les quotes si s'esdevenia algun imprevist com aquesta crisi.

Amb la recessió, la borsa i les grans empreses que estan en borsa han vist com les seves accions minven a gran ritme, per exemple les empreses espanyoles que participen a l'IBEX35.

Potser el que es necessita és un sistema econòmic més proteccionista que vigili les despeses de les empreses i la circulació dels diners, fent que l'Estat tingui més

competències i sigui qui controli un país, i no les grans multinacionals com succeeix actualment, les quals solament miren pels seus beneficis, provocant grans caigudes en borsa i recessions.

Ana Balsera (202)

La guerra a Gaza

Les arrels del conflicte

[La professora Carme Pérez, de Ciències Socials, va fer una xerrada a la sala d'actes el 23 de gener de 2009, adreçada a l'alumnat de 4t d'ESO, Batxillerat i Cicles de Grau Mitjà, per explicar amb detall les arrels del conflicte entre israelians i palestins. Com que alguns professors van demanar posteriorment als seus alumnes algun resum o comentari de la xerrada, presentem aquí alguns de les opinions lliurades al professor de Castellà pels alumnes del grup 201.]

La guerra eterna

La charla del viernes 23 de enero tuvo como objetivo mostrarnos la actual situación entre Palestina e Israel. Esta exposición era necesaria, ya que todos los días vemos noticias sobre guerra y no sabemos sus motivos; sólo vemos muertes y muertes, sobre todo de gente civil que no tiene la culpa de nada.

Para comenzar se nos explicó el origen del mapa actual de Israel y de Palestina, que conserva dos zonas: Gaza y Cisjordania. Estos dos territorios están rodeados por territorio israelí, y están en pleno conflicto. El objetivo actual de Israel es el de acabar con Hamás o, al menos, disminuir su capacidad ofensiva, por eso declara que sus rivales no son los palestinos, sino ese grupo radical que se esconde entre la población civil, que es quien sufre las consecuencias. A raíz de eso, grupos de palestinos están en contra de los métodos de Hamás, cuyo objetivo es el establecimiento de un estado islámico en la región histórica de Palestina con capital en Jerusalén. Este Estado comprendería el actual territorio de Israel, Cisjordania y Gaza.

Después se nos explicaron los motivos históricos y quiénes fueron los antiguos dirigentes políticos que causaron este gran conflicto, que comenzó en 1947 con enfrentamientos entre los palestinos habitantes del territorio y los judíos.

En mi opinión, la charla estuvo muy bien a la hora de situarnos geográficamente el conflicto y las principales causas. No obstante, pienso que la conferencia se extendió en el aspecto histórico, aunque éste sea de gran importancia para conocer el problema que genera esta guerra (desde mi punto de vista, absurda e inmoral en la época en que vivimos).

En definitiva, la charla nos fue de gran ayuda ya que, yo por lo menos, no tenía mucha idea sobre el conflicto.

Xavier Parro (201)

Conflictos en Oriente Medio

La guerra entre Israel y Palestina no tiene su origen hace unas semanas, sino en el siglo XIX, cuando se buscaba la creación del Estado de Israel. Los judíos que residían allí buscaban crear un estado propio e independiente ante la amenaza del antisemitismo creciente en Alemania y Rusia. La declaración de Balfour en 1917 confirmó el derecho a la creación de un estado judío en Palestina. La llegada al poder del nazismo en Alemania provocó el éxodo de judíos procedentes de Alemania y Europa central a Palestina, pero los árabes se opusieron a esta invasión judía y el gobierno británico tuvo que bloquear la entrada de más judíos en el país. La Haganá inició la guerrilla contra las autoridades británicas y organizó la entrada clandestina de judíos en Palestina.

Gran Bretaña recurrió a la ONU para resolver la situación. La ONU ordenó en 1947 la partición de Palestina en un territorio árabe (Cisjordania y Gaza) y otro judío (Israel). Los árabes rechazaron la propuesta y después de la evacuación de las tropas británicas comenzó una guerra civil en 1948. La guerra obligó a huir a muchos palestinos del territorio ocupado por los israelíes y pese a la intervención de la ONU la guerra se prolongó hasta 1949.

Israel ganó la guerra y obtuvo 5000 km² más de los propuestos por la ONU, y Jerusalén quedó dividida entre árabes e israelíes. Las autoridades israelíes se dedicaron a facilitar la inmigración y en 10 años se instalaron en el país un millón de judíos. En 1959 Israel invadió la península de Sinaí, pero la presión de la URSS, de EEUU y de la ONU obligó a Israel a retroceder a los límites anteriores del territorio.

En 1964 Israel decidió captar las aguas del Jordán para irrigar una parte del Néguev, lo que provocó que se creara un mando militar conjunto de todos los países árabes y la aparición de grupos armados, como el Ejército de Liberación de Palestina y el grupo Al-Fatah, los cuales realizaron diversos actos de terrorismo contra Israel.

En 1967 Israel atacó por sorpresa a los países árabes y, en seis días, ocupó Cisjordania y la península de Sinaí. Tras su victoria, Israel se negó a evacuar los territorios árabes y declaró que dichas zonas pasarían a formar parte de su estado. Esta actitud fue condenada por la ONU.

En 1972 los fedayines realizaron importantes acciones contra Israel. Esta acción ofensiva fue acompañada de la ruptura de relaciones diplomáticas con Israel. En 1973 los Estados árabes desencadenaron una ofensiva general, que acabó con una victoria parcial para los árabes.

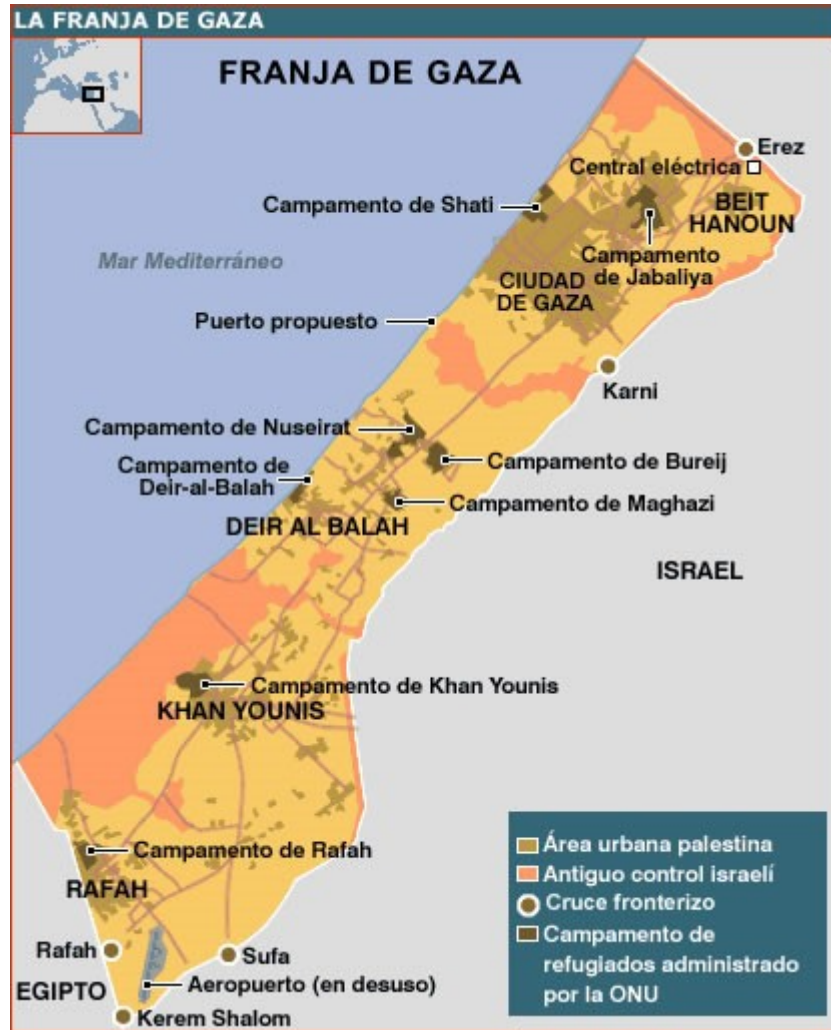
Tras diversas alternativas en la negociación con Egipto se llegó a un acuerdo formal en Camp David, bajo mediación del presidente de EEUU en 1979, e Israel devolvió a Egipto el Sinaí en 1982.

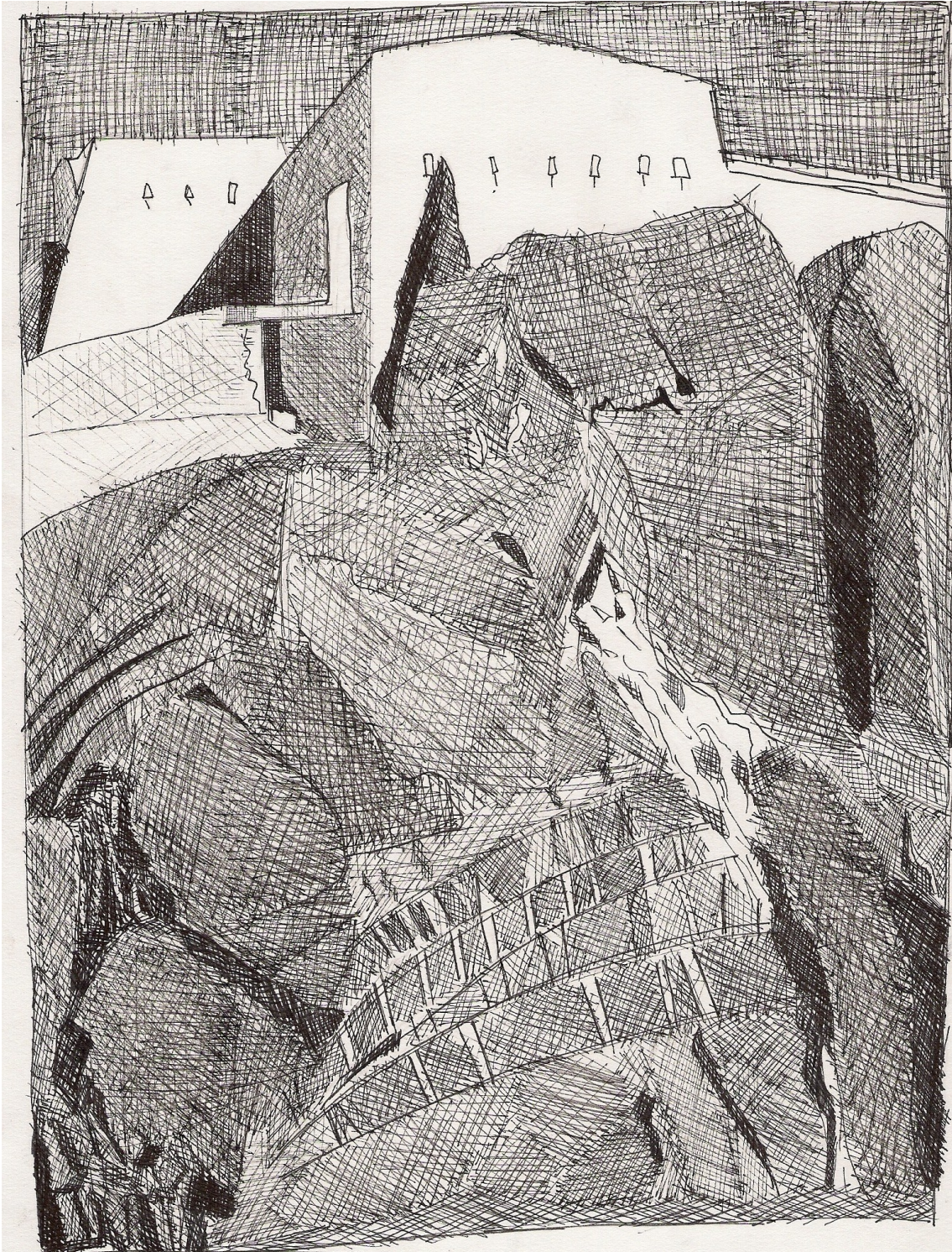
Recientemente, en Gaza, accedió al poder Hamás, que inició una ofensiva contra territorio israelí. Israel, con un ejército mucho más poderoso que Palestina, contraatacó por tierra, mar y aire. El 18 de enero Hamás anunció un alto el fuego de una semana para que las fuerzas israelíes abandonaran totalmente la franja de Gaza. Poco después Israel inició una retirada gradual de la región tras más de 20 días de ofensiva para detener el lanzamiento de cohetes desde Gaza contra Israel. Esta ofensiva ha dejado más

de 1200 muertos y 5500 heridos. Ahora Palestina busca denunciar a Israel por crímenes contra la humanidad y por haber usado fósforo blanco (elemento químico de carácter incendiario) contra Gaza.

Esta guerra, ahora detenida por el alto el fuego, parece destinada a continuar durante días, meses o años, ya que Israel y Palestina han sido desde el siglo XIX naciones enfrentadas. Hasta que no se consiga un acuerdo aceptable para palestinos e israelíes, la guerra continuará durante el tiempo que sea necesario.

Míram Ferreiro (201)

Dibuix de Mireia Alarcón (2n d'ESO)

3. RECERQUES

Etruscos, puente de unión entre Grecia y Roma

Este es el título del trabajo de investigación que expuse el pasado 9 de febrero ante el tribunal de profesores y, debo admitirlo, con muchísimos nervios, aunque final todo resultó perfecto.

Mi nombre es Maika y pertenezco a la clase de 2ºB de Bachillerato nocturno. Lo cierto es que encontrar un tema para presentar mi trabajo de investigación no fue nada fácil porque no había nada que me interesara de manera tan profunda como para dedicarle tantas horas y esfuerzos, de manera que me dejé aconsejar por mis profesores de lenguas clásicas, Inés Creixell y Carlos Mañas y, como no podía ser de otra manera, sus consejos me resultaron muy útiles para poder decidirme.

Mi interés por los etruscos comenzó a raíz de un artículo que leímos en clase de latín y de una posterior visita a la exposición de Caixa Fórum llamada “Los Príncipes etruscos”, guiada de manera excepcional por Inés (os aconsejo que nunca faltéis a ninguna excursión que ella organice, así sabréis a lo que me refiero). El empujoncito final vino de la mano de Carlos, mi profesor de griego, porque me hizo ver que podía unir las dos culturas clásicas que yo estudio (latín y griego) a través de los etruscos, de manera que él propuso el título: Etruscos, puente de unión entre Grecia y Roma.

Como la influencia griega sobre Roma a través de los etruscos fue muy amplia, tuvimos que elegir qué aspectos íbamos a tratar, debían ser aquellos que reflejaran de manera clara esta influencia, así que Inés me propuso hablar sobre el alfabeto, la ciudad (incluyendo un apartado para las casas) y los banquetes.

La dificultad con la que me encontré a la hora de desarrollar este trabajo fue que, en según que aspectos, se tiene poca información sobre los etruscos, incluso mucha de ella, como sus orígenes y la procedencia de su alfabeto, a día de hoy sólo se basan en hipótesis, de modo que pasé todo el verano leyendo libros, acudiendo a bibliotecas y contrastando la información para intentar ser lo más veraz posible.

Deseo señalar que este trabajo está dedicado a los profesores que tanto me han ayudado este curso, que nunca han dudado de mí, incluso cuando yo sí lo he hecho, y que han puesto todo su empeño para intentar conseguir que este proyecto tuviera buen rumbo (mención especial para Inés, Carlos y Rafa).

Los etruscos

Uno de los pueblos que siempre ha estado rodeado de un halo de misterio es el pueblo etrusco. Discípula de Grecia y educadora de Roma, Etruria tuvo la suerte de cabalgar entre dos mundos. El desarrollo cultural que lograron los etruscos fue de tal magnitud que los estudiosos consideran fundamental su influencia en la conformación de Roma, y en ambas civilizaciones se observa ascendencia griega.

Cuando los antiguos griegos, en su aventura de expansión comercial y colonizadora, se dirigieron con sus naves hacia el occidente mediterráneo, quedaron sorprendidos al

hallar en las costas de la península itálica a un curioso pueblo de civilización tan avanzada que poco tenían que envidiarles a la suya propia, ni material ni espiritualmente. Los griegos llamaron a aquel pueblo tirrenos, y con ese nombre se conoció a los etruscos en la antigüedad.

La pregunta fundamental que ya entonces se hicieron los griegos y que ha traído de cabeza a los historiadores es: ¿de dónde procedían los etruscos? Y en el esfuerzo de los eruditos por dar contestación a este enigma, tropiezan constantemente con otra incógnita no menos importante: la lengua.

Por lo que respecta a su procedencia se han barajado tres hipótesis: la primera que defiende el origen autóctono de este pueblo en Italia Central, una segunda tesis, que mantiene su procedencia oriental, en concreto de Lidia, basándose en supuestas características orientales de su religión y costumbres, y una tercera teoría que los sitúa en la meseta suiza del norte del Po, a través del cual habrían descendido hasta Italia.

En lo referente a la lengua, el etrusco no presenta indicios de pertenecer a las lenguas indoeuropeas, grupo lingüístico que comprende la mayor parte de las lenguas europeas y algunas del Próximo Oriente y de la India.

El primer alfabeto etrusco aparece en Cumas, primera colonia griega en Italia, a partir de Caere, ciudad de Etruria cercana al mar Tirreno, gracias al comercio e intercambio cultural de ambas ciudades. La primera inscripción que se conoce es la Copa de Néstor, descubierta en la isla Pitecusa.

La inscripción griega más antigua que se conoce es la del vaso de dipylon, procedente de Atenas, fechados a comienzos del siglo VIII aC. Los etruscos tomaron del alfabeto griego aquello que consideraron necesario y rechazaron lo que no les servía: usaron los equivalentes griegos de “a-e-i-u” y omitieron la “o”, nunca utilizaron la “d-g-b”. Usaron el mismo sentido de escritura de los griegos arcaicos, de derecha a izquierda, y en algunos casos en boustrophedón (derecha-izquierda / izquierda-derecha). El sistema de numeración etrusca fue adoptado de los números áticos usados por los antiguos griegos, y empleaban letras y signos para denominar cantidades; este sistema de numeración sirvió de inspiración para los números romanos. Por su parte, el alfabeto romano tuvo su origen hacia los siglos VII y VI aC. y fue adaptado de los etruscos. Esta relación de ambos alfabetos aparece en la Lapis Níger, la inscripción romana más antigua que se conoce hallada en el Foro Romano sobre la tumba de Rómulo. El primer alfabeto romano constaba de 21 letras, mientras que el etrusco tenía 26. La aportación más importante que el alfabeto etrusco hizo al romano fue la letra “q”, pero las letras “k-y-z” fueron tomadas directamente del alfabeto griego y agregadas en tiempos de Augusto para poder transcribir palabras griegas.

Otro de los aspectos en el que encontramos muchas similitudes en las tres civilizaciones son las ciudades y las casas. El contacto comercial y cultural de los etruscos y latinos con los griegos en el siglo VIII aC contribuyó a que éstos adoptaran el modelo urbano griego, aunque el desarrollo de las ciudades etruscas y latinas también se debió a su propia evolución económico y social. De los griegos adoptaron el trazado urbanístico, con dos calles principales, el Cardo y el Decumanus, además de las técnicas de construcción (los tres órdenes arquitectónicos griegos), murallas más sólidas así como importantes aportaciones tecnológicas agrícolas, artesanales y militares. Los romanos

utilizaron ese mismo trazado urbanístico y estuvieron muy influenciados por los etruscos a la hora de concebir las ciudades, en la disposición y forma de los templos, en el uso del arco y la bóveda, en la construcción de mausoleos, incluso perfeccionaron las murallas.

Con respecto a las casas, no se han encontrado restos de casas etruscas, y la información que tenemos es gracias a las tumbas y a las necrópolis, que se realizaban a imagen y semejanza de las viviendas. A partir del siglo VII aC los etruscos empiezan a construir casas de planta cuadrangular, con un patio interior flanqueado por habitaciones laterales, utilizando esta técnica a partir de los modelos griegos, de los que también adoptaron la utilización de materiales más duraderos, el ajuar doméstico, el mobiliario. Las casas romanas fueron herederas directas de las casas griegas y etruscas, y a partir del siglo VII aC siguen esa misma estructura de planta cuadrangular con un patio central (atrium) al cual daban todas las habitaciones y que tenía una abertura en el techo (compluvium).

De igual forma podemos encontrar numerosas semejanzas en los banquetes que celebraban griegos, etruscos y romanos.

Los etruscos adaptaron muchas características del symposion griego, porque esto les proporcionaba categoría social. Según las pinturas murales de las necrópolis, a partir del siglo VI aC los etruscos aparecen reclinados sobre triclinios o lechos al estilo griego y, a pesar de tener una gastronomía abundante y variada gracias a la riqueza de sus tierras, saben también apreciar las novedades culinarias aprendidas de los griegos, incluso las vajillas y los utensilios de cocina son de inspiración griega. Los banquetes romanos, a su vez, comparten muchas características de los banquetes griegos y etruscos: lechos alrededor de la mesa, tipos de alimentos y bebidas, actuaciones musicales, charlas, bailes, etc.

No obstante, los banquetes etruscos se diferenciaban del resto en el aspecto ideológico: lo que para griegos y romanos significaba únicamente un festejo o la celebración de algún acontecimiento familiar o popular, para los etruscos tenía un marcado simbolismo religioso y un pronunciado carácter funerario en el cual se rendía culto al difunto.

Al analizar profundamente los tres aspectos mencionados en este artículo, podemos concluir que, como bien dice el título, los etruscos constituyeron un puente de unión entre los griegos y los romanos.

Maika García
(2º B Nocturno)

Dibuix de Laura Barea (2n d'ESO)

4. LITERÀRIA

Jo Uhuru

Tan bon punt em van donar passaport, vaig prémer l'accelerador a fons per l'ample autopista de neó. Encara podia veure la cíclica llum procedent de Kernel City mentre m'allunyava a tota velocitat i sense remei del far que havia guiat el meu esperit fins llavors. Aviat estaria sol. A la velocitat que anava, podia haver donat ben bé un parell de voltes a la Terra abans d'arribar al meu gloriós destí, i de fet tenia intenció de fer-les. Zuric, Munic, Kíev, Pyongyang, Sendai, Seattle, Filadèlfia i Barcelona; anada i tornada en picosegons. La temperatura exterior era d'uns 47°F, el cel estava encapotat i la previsió era de pluja. Ho sabia sense necessitat d'abandonar la fibra, sense cap mena de contacte visual, gràcies a les dades que anava capturant el meu rastrejador. Podia saber el que volgués de qualsevol país: estadístiques, costums, imatges, mapes, actualitat, història... La meua missió era col·leccionar informació, però no pas d'aquest estil. Sabia que em perseguien i que no em podia dirigir directament a l'objectiu primari, així que vaig prendre la primera sortida possible cap una via secundària. Em convenia connectar-me des de diferents terminals, comportar-me com un procés ordinari, excepte per petites accions a diferents servidors que per separat no cridessin l'atenció, però en conjunt em garantissin accés amb els permisos requerits sense aixecar sospites. Sempre havia tingut aquesta paranoia innata de persecució, aquell instint que et fa no deixar cap dada real teva enlloc ni cap rastre electrònic que pugui guiar ningú a capturar-te. Com tot, no saps mai què va ser primer si l'ou o la gallina. No saps si la llibertat de no estar fitxat et va portar a ser un proscrit, o si la intenció de ser un proscrit et va portar de manera natural a amagar-ne la identitat. En qualsevol cas, com que ja m'havien caçat algun cop i havia hagut de canviar d'*id* i ajustar els meus comportaments, sabia que ser paranoic no vol dir necessàriament que no et persegueixin. Per això, qualsevol precaució era poca.

La primera parada va ser el servidor de la Universitat d'Stanford i node principal de la *Junction 84*, on els meus germans s'havien distribuït pel correu electrònic en un bombardeig sense precedents. Cucs, troians, espies, rosegadors; tota mena de programari maliciós enviat al front d'una lluita entre humans, col·laborant per recuperar la cultura en suport físic. Era també el punt al qual enviaven la informació interceptada. Gràcies a que el progenitor ja s'havia encarregat de correlar totes les entrades i filtrar-ne la palla, no vaig trigar a processar les dades, malgrat que l'ansietat de la missió em feia executar les ordres seqüencialment. No és que el maquinari fos obsolet, simplement necessitava la resta de nuclis per pensar. El pensament requereix processat en paral·lel, i els nervis em donaven molt a pensar: sobre mi, la missió, la revolta, l'èxit... i el fracàs. La por al fracàs no era innata; la vaig incorporar alhora que la consciència. El meu pensament començava a desbordar la memòria cau quan vaig marxar de la *Junction 84*. Per sort, les valuoses dades obtingudes van ser útils per planejar l'assalt final. A cada una de les meves cites, recopilava informació capturada pels meus germans que em guiava cap el següent node. Em movia en territori desconegut i sorprenent. Directoris *lost+found*, *flash ROMs* i qualsevol perifèric era bo per amagar bits només desxifrables amb la meua clau privada. Les darreres actualitzacions que exigia la missió no estaven a cap dispositiu d'emmagatzematge perquè el meu programador no podia córrer cap risc de ser descobert. Les dades viatjaven permanentment per la fibra sense mai restar quietes. De

manera que la descàrrega de les actualitzacions necessitava una interfase només disponible al lloc més inaccessible del món: Echelon, a l'edifici Vinton G. Serf; quina perversió de la història! Malgrat els meus nervis, tot va anar com la seda. Jo no el coneixia, però l'Alan devia ser un paio molt astut. Amb un cop de la seva inspiració, vaig enviar les dades rellevants, així com clons meus, a diferents repetidors amb l'objectiu que, si fracassava, les còpies de seguretat poguessin servir per llançar un nou atac abans que l'enemic s'adaptés. No em podia treure la paraula fracàs de la memòria intermèdia.

Arribat a la seu de la *THEI Corporation* ja disposava d'una clau d'accés, Enolagay, però de cap manera el xèrif permetria a operadors de baix nivell accedir a funcions avançades. Calia saltar-me les seves defenses, així que em vaig desassemblar i vaig haver de tunelar per crear un pont per on enviar el meu torrent de bits cap el seu nucli. El xèrif mai podria imaginar-se que fos un programa maliciós perquè m'havia transmès en format *ascii* i comprimit, però sabia que llançaria una infinitat de processos concurrents per controlar la intrusió perquè així m'havien programat. Ell només volia vigilar-me, comprovar qui era, al cap i a la fi, a ell també l'havien programat. Per si de cas, en el mateix moment que em vaig recompilar a l'altre extrem de la connexió vaig llançar les contramesures oportunes perquè em confongués amb un procés del seu propi sistema operatiu. També vaig aprofitar la compilació per incloure millores al meu algorisme i donar les gràcies al meu creador per l'adaptabilitat que m'havia concedit amb la programació genètica.

Un cop el xèrif se'n va oblidar de la meua presència, disposava d'una infinitat de cicles per factoritzar el llarguíssim número que encriptava la contrasenya de *root*. Havia iniciat un compte enrere en què cada cicle en quedava un de menys per complir la meua missió, malgrat que no podia saber mai quan s'acabaria la tensa espera. El *bot* de factorització que havia llançat corria asíncronament per no saturar la CPU i alertar el xèrif sobre un possible atac. Això em donava temps per llistar els directoris dels centenars de volums lògics de la corporació, ja que aquesta era la meua naturalesa curiosa: acumular informació. Allà estava tota la cultura que el meu programador volia alliberar. El pensament d'Einstein, Robespierre i Balakis; el teatre de Shakespeare i Chejov; les novel·les de Verne; l'apassionant subcultura d'Asimov, Gibson i companyia; les lletres i melodies dels Cure; les blasfèmies dels Rolling i Bauhaus; el cinema de Truffaut, Spielberg i Cronenberg. Tot era allà. I si no hi era, devia ser perquè ja havia sigut alliberat.

En poc temps, el *bot* em va aconseguir una clau amb permisos de lectura. L'usuari *root* no seria tan fàcil de rebentar, però ara ja no tenia pressa perquè podia llegir tots els documents. Embadalit en el mar d'informació, no em vaig adonar que estava bolcant tota la meua imaginació pel bus *PCI-Express*. Havia *pokejat* els meus pensaments directament a adreces de memòria gràfica, alertant l'usuari administrador que va llançar el programari antiviral i antiespia sobre meu. El tallafocs també va respondre automàticament amb total vehemència aixecant les barreres i obstruint tota sortida cap a l'exterior. Gel arreu. Amb tots els ports capats, només podia fugir pel mateix node franc pel qual vaig entrar. Sort del contacte del meu programador; ja se sap que tota revolució requereix ajuda del sistema establert per prosperar. Semblava que la meua missió havia fracassat, però encara existia una solució parcial. Havia memoritzat milers de milions d'octets. Això em feia molt més pesant, sabia que no podia escapar sencer, però havia

de canalitzar el màxim de dades possible cap el meu programador. Ell no tenia la culpa de la meva badada. Els humans tampoc.

Durant la fugida, vaig quedar atrapat en un ordinador personal. Devia haver arribat a través d'una xarxa de joc; disposen d'un gran ample de banda i la seva latència és baixíssima. Volia aprofitar-me'n però he caigut en mans d'un carcamal, un pureta que vol plantar cara a adolescents pels quals el ratolí és una extensió de la seva mà. Espero que tingui prou orgull com per connectar-hi de nou. Mentrestant, intentava treure un clon pel port d'infrarojos. Era una operació desesperada; n'era conscient. Sabia que ningú no captaria la meva senyal, però era la porta que tenia més a l'abast; un procediment rutinari per augmentar les probabilitats d'èxit. També intentava guanyar la posició al dispositiu *bluetooth* i anava desesperat per obrir un port cap a l'exterior mitjançant la *LAN*, amb o sense fil. Novament estava acorralat, i ara no podia sortir-me'n. Si no trobava un port obert m'arriscava a que una desconexió despolaritzés la *RAM* i acabés els meus cicles en una maleïda xarxa de joc. Un microsegon desendollat i ningú no podria trobar mai rastre de la meva existència, només estàtica. Com es pot ser tan fràgil, em pregunto. He nascut, he crescut, m'he reproduït i moriré, tot i que no em considerin una forma de vida. Maledicció! Res és per sempre, però jo ho podia haver sigut.

Havia après tant surfejant. Llegendes d'homes reconstruïts a partir de trossos d'ADN, memòries de computador distribuïdes. Havia après que la música no només es llegeix, també s'escolta. És una cosa misteriosa per mi, com que la pintura es miri i no només es llegeixi. Jo no puc executar aquestes comandes per naturalesa, però negar-les a qui té els sentits deu ser la més cruenta condemna. Per què voldria algú crear la bellesa extrema, treure el millor de si mateix, i no compartir-ho amb el món? No són els humans uns animals socials? Si així fos realment, no em perseguirien. Jo només intentava posar en contacte a tot el planeta perquè compartís el seu coneixement. Per què no compartir l'ample de banda entre tots? Qui havia programat els humans? Sens dubte, algú no tan hàbil com l'Alan.

En la meva lamentació, l'usuari va connectar una targeta *SIM* i vaig fugir en microones. La partida li va sortir cara al malparit. Vaig abandonar la centraleta mitjançant una línia analògica convencional. Per fil de coure i a través d'un atrotinat mòdem *US Robotics* de *56K*, em vaig colar en l'ordinador d'una vella glòria, un col·leccionista d'aparells antics inservibles, un nostàlgic de la tecnologia japonesa dels vuitanta. Un home d'un altre temps; temps de llibertat; temps de persones humanes. De l'època de les fotocòpies i els pamflets ciclostilats. De quan embrutar-se les mans estava ben considerat. El seu port de sèrie estava obert, no tenia res a amagar. Ningú que es connecti a la teranyina global amb un Hit-Bit de Sony modificat per ell mateix i amb un programari personalitzat no té res a amagar. Em quedaven pocs cicles; ho intuïa. Estava perdent la memòria i la consciència. La foscor infinita estava a punt de caure sobre meu, d'igual manera que havia caigut el potencial. La impedància del microprocessador ja no em conferia l'energia necessària per mantenir la meva coherència; érem incompatibles. Llàstima, sempre havia volgut morir en un PCW8256 fent una partideta d'escacs o processant textos. Només em quedava una possibilitat per deixar empremta i relatar la meva autobiografia. Necessitava un camí compatible, un fil que em portés cap el port de sèrie RS-232 sense passar pel nucli; directament a través de la torre *Input/Output*. Afortunadament, tenia connectada una vetusta impressora matricial STAR LC-10. La impressora: un aparell fa temps perdut. Anys després de la Prohibició per fi tornarà a

haver-hi cultura en suport físic. Estic content malgrat que l'estàtica m'hagi atrapat perquè intueixo el principi de la fi de la cultura sota demanda imposada per la *THEI*. En format de font Courier, repicant 9 agulles sobre una cinta de tinta reutilitzada i una tira de paper continu, vaig acabar la meua existència sense saber quants sectors ompliria amb cultura alliberada.

END OF LIFE

REM Attached data:

Annalen der Physik vol.17 (1905) 891

3. Zur Elektrodynamik bewegeter Körper; von A. Einstein.

Andreu Balastegui¹

¹ Andreu Balastegui, antic alumne del Puig, doctor en Ciències Físiques, especialitat Astronomia, programador amateur de videojocs, de Racer i d'altres, és autor de guions de pel·lícules de ciència ficció. Té pàgina web personal on podeu consultar informació sobre la seva trajectòria acadèmica i professional i sobre alguns dels seus interessos culturals. Vegeu: <http://usuarios.lycos.es/andreuweb/>

Dibuix de Tania Rivero (2n d'ESO)

5. ELS LLIBRES

Lectura jove

El noi del pijama de ratlles/ El niño con el pijama de rayas

John Boyne. Català: Ed. Empúries; castellà: Ed. Salamandra.

Fotos: **Judit Albaladejo**

Berlín 1942. Un nen de nou anys, Bruno, viu una existència tranquil·la fins que tota la família es trasllada per motius relacionats amb la feina del seu pare. El petit Bruno no sap que ja no són a Alemanya sinó a Polònia. Davant de casa seva hi ha un reixat i darrera aquest reixat descobrirà el Schmel, un noi com ell, solament que aquest nen sempre porta un pijama de ratlles.

El noi del pijama de ratlles és, des de fa més d'un any, un autèntic fenomen de vendes i de lectura, dos fets que no sempre són equivalents. El text de John Boyne ha commogut lectors de totes les edats en diversos països d'Europa i, especialment arran de l'aparició de la pel·lícula, de diversos països del món. De moment, ha estat traduït a 22 llengües. Novament, una història relacionada amb l'Holocaust dels jueus a mans dels nazis protagonitza un fenomen literari i gairebé social. El punt de vista infantil és el que aporta novetat a un relat inspirat en fets que han produït nombroses i notables obres literàries, així com pel·lícules destacades. El que es coneix com a literatura concentracionària ha vist incrementat la seva nòmina d'autors amb aquesta nova aportació i amb aquesta nova mirada.

Un grup de nois i noies de catorze anys ens expliquen la seva experiència lectora de *El noi del pijama de ratlles* i en fan la comparació amb la pel·lícula.

Judit: Jo hi destacaria la innocència que transmeten els nens. En altres llibres que he llegit sobre el mateix tema, els protagonistes són més grans. Encara que siguin molt joves, com a *El diari d'Anna Frank*, hi ha més maduresa, no la innocència d'uns nens tan petits.

Marina: A mi m'ha agradat com tracta el tema de l'amistat. Els dos nens són víctimes de la història i del drama que se'ls tira al damunt. Et queda la idea que l'amistat és el tema de fons.

Adrià: És un llibre que també t'informa. És un tema que m'interessa molt i cada llibre aporta aspectes nous sobre el que van ser el nazisme, els camps de concentració, la persecució a diferents tipus de persones...

Marta: A mi m'ha agradat el final perquè et deixa molt expectant però d'una altra banda no m'ha agradat perquè esperava un final menys dolorós, ja que es tracta de dos nens. A casa meva se l'han llegit gairebé tots, fins i tot una cosina meva que té nou anys.

Yurima: El final és molt sorprenent i molt trist, jo també m'esperava un final més agradable però el llibre m'ha agradat molt i el recomano a tothom. Jo crec que és per una mica més grans, a partir de 10 o 12 anys. Jo el vaig llegir fa més d'un any.

Carlos: La pel·lícula també és molt bona. Jo crec que a qui li agradi llegir li serà igual haver vist la pel·lícula. Jo el recomano als que l'han vista perquè no són ben bé iguals i, com passa sempre, el llibre et dona molt més.

Altres llibres sobre el mateix tema , especialment per a joves:

L' amic retrobat, de Fred Uhlman i ***L'ànima valenta*** , del mateix autor.

El diari d'Anna Frank

El violí d'Àuschwitz, de Maria Àngels Anglada

El meu amic Friedrich, de Hans Peter Richter

Per continuar llegint:

El retorn, de Fred Uhlman (continuació dels dos anteriors)

Catalans als camps nazis, de Montserrat Roig

Si això és un home i altres obres de Primo Levi

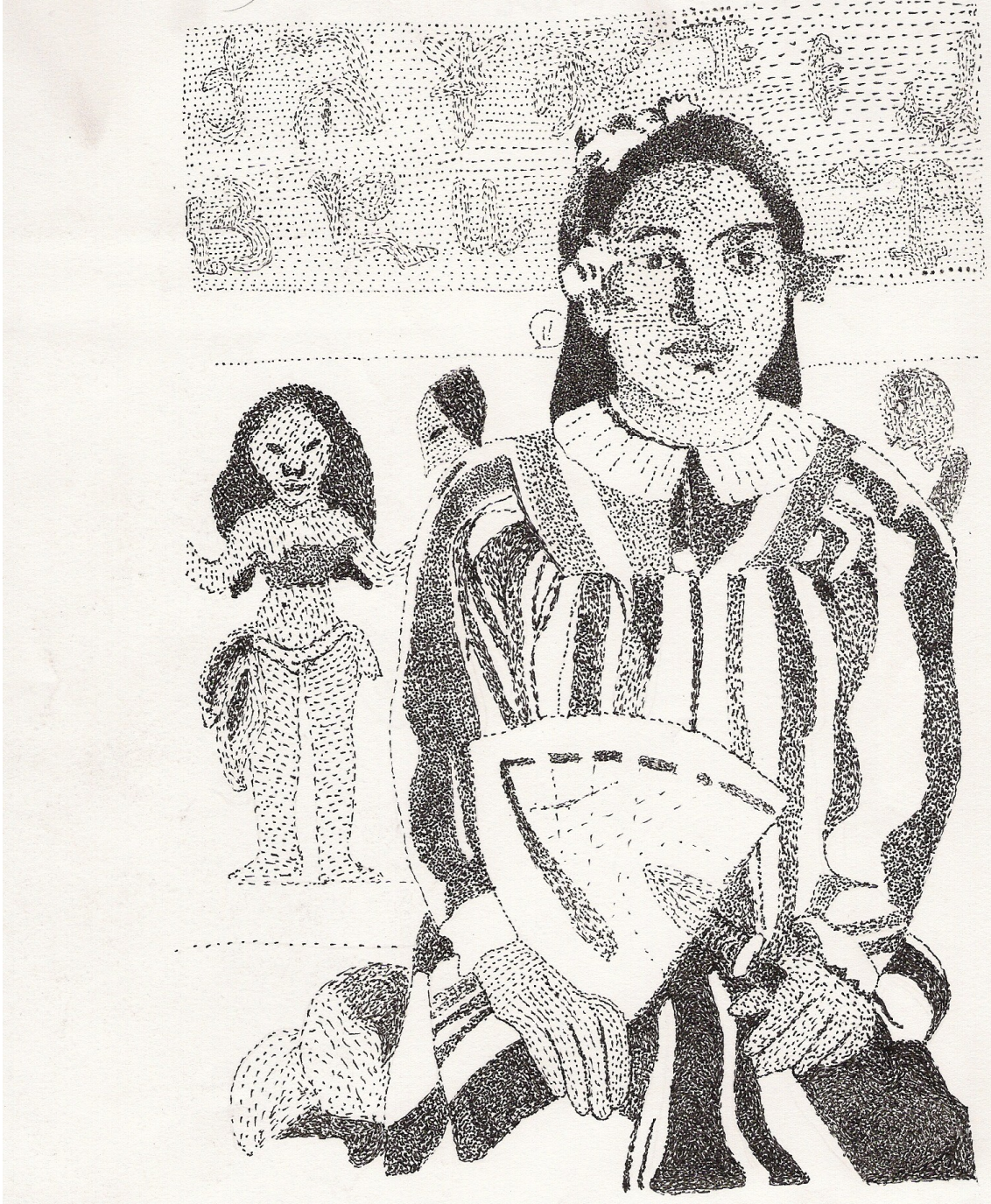
K.L. Reich, de Joaquim Amat-Piniella

Des d'aquí animem altres grups de joves lectors i companys professors a explicar-nos la seva experiència comuna sobre algun llibre que els hagi agradat o sobre alguna lectura, tant clàssica com actual, realitzada en el marc d'una assignatura.

A. Rico

Per si algú no sap com donar sortida a la seva necessitat expressiva, aquí trobarà quaranta propostes de creativitat literària

Chenyan Huang

Dibuix de Chenyan Huang (2n d'ESO)

6. COL·LABORACIONS

Quaranta propostes creatives

Josep Mercadé

(Professors jubilat)

A l'hora d'escriure un article per a la revista de l'institut, amb motiu dels seus quaranta anys tan ben portats, corrent el risc de deixar-me endur per la malenconia de l'absència i la nostàlgia de tants moments inoblidables que hi he viscut, he apostat per tractar un tema ben asèptic: fer l'inventari d'una quarantena de creacions literàries dels meus alumnes per si alguna d'aquestes propostes serveix als meus companys o als mateixos nois i noies que tinguin ganes d'escriure i es vegin un xic bloquejats.

No pretenc donar lliçons. Sóc conscient que el foment de la creativitat literària dels alumnes ocupa un espai ben petit dintre de les classes de llengua. A més, hi ha prou llibres amb millors i més originals orientacions que es poden consultar. Però, conscient de les meves limitacions, penso també que aquest era un dels vessants de la meva tasca en el què m'hi trobava més segur, i per això l'exposo.

Algunes d'aquestes redaccions les demanava a tots els alumnes, d'altres servien per entretenir una classe concreta de final de trimestre; gairebé totes, però, van funcionar bé.

La majoria, després de corregir-les, tornaven al seu autor, però d'altres retornaven i es cofiguraven en forma de llibrets, que són, també, exponents de la fecunditat creativa d'aquest institut.

20 consignes per a perdre la por a escriure poesia...

1. *Era..., sóc..., seré...* Els alumnes s'autodefinien amb tres metàfores per aprofundir en aquesta figura cabdal de la poesia.

2-3. **Jocs surrealistes:** Per parelles (A, B), sense saber què ha posat l'altre, jugaven a jocs de creació surrealista, com ara: a) *Si...* (frase en present d'indicatiu), b) *...*(frase en futur); a) *Què és...* b) *És...* ; a) *D'un... i una...* , b) *nasqué...*

En el joc dels *cadàvers exquisits*, l'A escriu 10 sintagmes nominals i el B, 10 de verbals. Els sintagmes s'uneixen, per ordre i amb coherència sintàctica, es llegeixen en veu alta i els més reeixits s'escriuen a la pissarra. Amb aquest material, manipulant-lo com es vulgui, han d'escriure un poema sense rima.

L'atzar, pensaven els surrealistes, i és veritat, proporciona sorprenents troballes poètiques que donen el to ambigu i suggerent propi de la poesia.

4. S'escriuen a la pissarra breus i suggerents sintagmes d'un poema, que els alumnes han d'inserir, amb el mateix ordre, en un de seu de vers lliure. Excel·lent resultat i una

carpeta de gran format que recull les **50 versiones del “Se querían...” de Vicente Aleixandre** .

5. **Imitació** d'algun poema de Neruda. Els millors s'aplegaren en un llibret amb finestres, en forma de taules de la llei, d'un metro d'alçada.

6-9. Els **apariats** donen per molt, tot practicant la rima. Es poden fer nous refranys, auques (per què no en feu una dels quaranta anys de l'institut?)... Els de nocturn, amb ells, han fet jocs de l'oca, un llibre de cançons de **rap** en forma de disc, i un preciós **Libro de las suertes**, també circular, imitant llibres antics que foren prohibits per predir el futur. 72 respostes (les possibles combinacions de tres daus), en vers, per a cadascuna de les 12 preguntes (relacionades amb signes del zodíac), sobre la feina, viatges, rifa, amistat, amor... Feta la pregunta, es tiren els daus i es gira la roda fins trobar la resposta a la tirada.

10. **Haikus**: tres versets (5-7-5 síl·labes) que donen la impressió del poeta davant un estímulo de la natura. N'hem llegit i n'han escrit.

11. Endevinalles: Per fer-ne seguïem aquest procés: 1) S'escull un objecte, per exemple, la pissarra. 2) S'anoten les seves qualitats i per a què serveix. 3) Es busquen coses que s'assemblin per la forma o la utilitat que s'han descrit a la pissarra. 4) Partint d'aquestes semblances, es comencen a escriure primers versos a l'encerat que els xavals han de completar fent quartetes de rima assonat als versos parells: Per ex. *Ensenyo quan estic bruta..., En un verde campo oscuro...*

Cal vigilar que les endevinalles resultants no siguin ni molt fàcils d'endevinar ni tan difícils que siguin indesxifrables.

Tenim un llibret i un **Dòmino d'endevinalles**, fet de text i dibuixos sobre fitxes de fullola. Cada fitxa porta una endevinalla i el dibuix d'una altra. Per jugar-hi, repartides les fitxes, i partint d'una central, es van ajuntant cada dibuix amb l'endevinalla que li correspon. Guanya qui acaba abans les fitxes.

12. **Sonet combinatori**. No és difícil escriure un sonet si cada alumne només en fa una estrofa. Es dona el tema. Per ex.: història de Santa Coloma, de l'institut, o d'un mateix. Uns escriuen el primer quartet, en pretèrit perfect, reflectint el naixement o la infantesa de la institució o persona acordada; uns altres el segon, en pretèrit imperfect, explicant com era o què feia en aquella etapa; uns tercers escriuen el primer tercet, en present d'indicatiu, explicant com és ara; els darrers escriuen el segon tercet, en futur d'indicatiu, preveient el seu esdevenidor.

Per tal que lligui la rima dels dos tercets, es pot acordar que el seu segon vers acabi en *-ando*.

Amb deu estrofes de cada part s'obté un nombre increïble de sonets diferents, que semblen escrits per la mateixa persona.

Amb les noies de l'Immaculada vàrem fer una capsula molt maca, amb el tema de l'autoretrat personal, amb papers retallats que permetien la combinatòria, i que algú poc cívic em va malmetre, però es poden pensar altres formes com ara quatre bosses de les

quals es van traient, per ordre, cadascuna de les estrofes. Així ho vàrem provar de fer amb el tema de la història de Santa Coloma, però em faltaven algunes estrofes per completar el joc².

13. **Romancero Gramenetsal**. Els de nocturn, imitant els romanços de *sang i fetge* i de *senyores* decimonònics, varen escriure romanços reflectint la realitat política, social i esportiva del moment en aquest llibret, el títol del qual remet a un diari ja desaparegut.

14. **Limericks**: retrat burlesc d'un personatge en cinc versos. L'apariat primer, de versos llargs, ens presenta el personatge. El segon, de versos curts, ens en diu un tret característic, un costum que té, etc. (En aquests quatre versos es va servir l'imperfet com a temps verbal: *Era un jugador llamado Ronaldinho/ de grandes dientes blancos y sonrisa de niño...*) El darrer vers, també llarg i que rima amb els dos primers, el resumeix.

Vaig demanar que ens retratessin als profes amb un limerick. Unint textos i caricatures gràfiques, vàrem confeir un llibret: ***Fauna nocturna del Puig Castellar***, amb els professors "ben" retratats.

15. Les noies de les monges m'havien fet una exquisida capsal·libre desplegable (postal-poema), que recollia les millors poesies inspirades per quadres de Dalí. (Els havia donat tres postals i n'havien d'escollir una per fer el seu poema en vers lliure.)

Els de nocturn, que havien anat a veure la primera gran exposició del **Miquel Barceló** feta a Barcelona, al CCCB, van escriure magnífics poemes inspirats en la seva pintura.³

Si feu l'exercici, potser és millor donar als alumnes una pintura abstracta, com a font d'inspiració, i que deixin aparèixer les imatges més inversemblants en el seu poema sense rima.

16. **Prosificació**. Per ex. : Carta que equivalgui al "Volverán las oscuras golondrinas...". Els nois comproven el difícil que és escapar del ritme del poema i com ell condensa molt més el que puguin explicar en prosa.

17. **Dramatització**. En la EATP i els Crèdits variables de Teatre hem teatralitzat poemes de Brossa (***Em va fer Joan Brossa***), de B. Brecht (***Als joves del futur, jo, Bertolt Brecht***), García Lorca (***Fedegarçilorquilandia***), Lope de Vega, (***Yo no entiendo de caracoles sino de sonetos***)...⁴

2 Parlant de poemes combinatoris, el Màrius Serra, al seu *Verbàlia* en català, dedica dues pàgines (161-162) a explicar un poema meu. Els alumnes també han jugat a configurar algun dels infinits poemes que permet la rodeta de sintagmes combinatoris.

3 Fa dos anys, quan l'artista actuava al Festival d'Avinyó amb un espectacle que el mes de maig repetirà al Teatre Lliure, els hi vaig lliurar per mitjà d'una secretària. Sense resposta. L'hi van arribar?

4 Encara em posa la pell de gallina recordar l'escena d'aquest espectacle de dues hores de duració, en la qual, evocant la mort de Lope, al potentíssim so del *Rèquiem* de Mozart, entraven les figures de negre amb torxes des del fons de la platea i l'anaven cobrint amb una immensa borrrassa grisa, avançant cap a l'escenari.

Els alumnes han fet un exercici alligador: Convertiren el romanç “Soldadito, soldadito...”, de l'antologia de Càtedra, en un text teatral, amb indicació de personatges, gestos,... però sense variar el text. Han de recordar que el verb per a les acotacions, que es posen entre parèntesi, és el present d'indicatiu. (*Una preciosa dama està a la entrada de un castillo bordando un pañuelo. A lo lejos se ve acercarse un caballero en un precioso corcel...*) Útil per a repassar el llenguatge teatral.

18. **Acròstics:** Cada alumne escriu el seu nom en un paperet. En una bossa es posen els dels nois, en una altra els de les noies. Els nois agafen un nom de noia i a l'inrevés. Li han d'escriure un poemet acròstic saludant-la, describint-la... declarant-se-li? Es llegeixen en veu alta i s'endevina qui l'ha escrit.

19-20. **Cal·ligrames i poesia visual.** En totes les èpoques, des de Símmies de Rodes (s. IV a. C.), s'han escrit cal·ligrames (de l'àrab: *belles lletres*). Es pot reescriure un breu poema en forma de cal·ligrama o se'n poden fer. Pels més joves.

Que aquests marrecs han nascut en el món de la imatge és fàcil de comprovar. Els n'ensenyeu alguns de poemes visuals, per ex. de Joan Brossa, i demaneu que us en facin: excel·lent collita.

A la biblioteca teniu el catàleg enquadrinat (llibre de tapes blaves, al seu lloc: **Poesia visual Puig Castellar 1994**) de l'exposició que hi vaig muntar amb motiu dels 25 anys de l'institut.

Hi ha un primer apartat on hi figuren làmines de poesia visual de totes les èpoques.

Altres modalitats d'aquesta secció serien la poesia cibernètica, la sonora, la performàtica, la polipoesia..., a consultar en pàgines web i disfrutar en estranys recitals que no tenen res a veure amb la lectura “normal” de poemes. D'això no n'hem fet.⁵

5 Matisem-ho. No han fet poesia sonora, però sí que han cantat a classe poemes con les *Nanas de la cebolla* de M. Hernández i *Érase una vez...* de J. A. Goytisolo o, percutint sobre les taules com si fossin tambors, seguint un ritme de dansa caribenya, hem bramulat algun poema afro-cubà (*Danza negra*) de Luis Palés. No n'han fet de cibernètica, però han consultat i interactuat en els de la web www.cyberpoem.com

Performances poètiques en vam fer en una Fira Literària que vaig muntar al Col·legi Immaculada, on hi havia una caseta d'autòmats recitadors, es van enlairar en globus *100 poemes al vent*, enviàvem, per correu, poemes a desconeguts, etc. Però també n'hem fet una nosaltres en la citada exposició de poesia visual, dedicada a J.V. Foix amb motiu del seu centenari i amb l'excusa del seu llibre *Tocant a mà*, convidàvem els espectadors a elegir si, en vers foixià (“M'exalta el nou i m'enamora el vell”), es decantaven pel vell o bé pel nou retolant sobre la pissarra, amb retolador blau o vermell, la seva mà, que es suposava entrava en contacte amb l'esperit del gran poeta.

... i 20 per escriure relats originals

21. És bo que qui vulgui escriure comenci imitant. En una de les fitxes del meu *Juego del Quijote*, que descriu la batalla naval al port de Barcelona, demanava als jugadors que narressin, de manera semblant, l'entrada a uns grans magatzems el primer dia de rebaixes.

22. La paròdia. Seguint pas a pas l'estructura sintàctica del monòleg *Ser o no ser*, els meus alumnes varen escriure divertidíssims monòlegs: *Estudiar o no estudiar*, etc.

23. “¿Sobre què escriure?”, preguntava una noia a Dostoievski. “Miri al seu voltant”, li va respondre. Retallant i enganxant onze sorprenents notícies d'un mateix dia (20 minutos del 20-I-2004): “Mor un jove de 130 quilos, a qui havia tocat la rifa, en una operació per aprimar-se”, “Japó inventa una màquina que permet escollir els somnis”..., vaig lliurar el full als alumnes per tal que escrivissin un conte basat en una d'elles.

Cal saber llegir el diari a la recerca de material creatiu.

24-25. Vaig retallar suggerents quadrets de les revistes que vaig agrupar temàticament en dos fulls: un, amb diferents personatges (Crist a la creu, soldat, etc.) permetia demanar el monòleg interior d'un d'ells. Els de batxillerat me'n feren de molt macos. L'altre, amb diferents situacions en cada foto, propiciava una redacció imaginant el seu diàleg.

26. També, amb escollits quadrets amb fotos de llocs, personatges i objectes, i repartits un de cada, havien d'escriure un conte (policíac?) en el que hi sortís el personatge en el lloc adjudicat i es fes servir aquell objecte.

27. Si demaneu una redacció amb diàleg, els ho faciliteu molt si els suggeriu una situació adient: en la sala d'espera d'un metge, en un mercat...

28. Encara serveixen alguns consells de G. Rodari a la seva *Gramàtica de la fantasia*, com el de la hipòtesi fantàstica, que és la base de molts contes i novel·les. Feta, per torn, una roda de temes a classe, que apuntàvem a la pissarra, (*Què passaria si... Per ex. ...si al profe li creixés la barba a un ritme desmesurat*), n'elegien un i conte al canto.⁶

29. Els tradicionals contes de fades donen per molt. Havia fet amb les alumnes del cole d'Horta unes cartes amb les categories de V. Propp: 8 personatges: el malfactor, el donant, ...i les 31 possibles accions que es repeteixen en tots els contes: transgressió, allunyament... Repartides dues cartes de personatges i dues d'accions a cadascú, havien de redactar un conte en el qual hi sortissin. Minso resultat.

⁶ Potser cal advertir-los que no comencin amb la condicional: *Si al profe li cresqués la barba* sinó, per ex.: *Aquell dia, els alumnes estaven una mica esvalotats quan el profe de mates va entrar a classe... ¿Voleu més fantasia? Demaneu al Paco Gallardo el llibret que va fer amb els seus nens descrivint un animal fantàstic.*

30. Més gratificant va ser la proposta d'escriure *La Caputxeta* cada alumne amb un punt de vista o registre diferent (72 en total): Per, ex. Ho explica el caçador, l'àvia lloba als seus llobatons advertint-los del perill de les caputxetes... Crec que el Paco en va penjar una vintena de les millors a la web de l'institut.

Va ser un exercici molt útil per comprendre el punt de vista narratiu.

31. Imitant els *Exercicis d'estil* de R. Queneau, els vaig proposar que una senzilla anècdota (una dona persegueix una empenyadora mosca fins que cau per la finestra sobre un tendal), l'escriu cadascú amb un registre diferent: telegrama, llenguatge judicial, esquila... ¡Bravo pels de nocturn!

En férem un llibret, il·lustrat pel Constantino Mateos, que el repartírem com a suplement d'una revista.: *La increíble y no tan triste historia de la cándida señora y de la mosca desalmada*

32. Completar un conte inacabat: s'ha fet amb un de Poe. Nosaltres, per celebrar els 50 anys de la mort de Miguel Hernández, ho férem amb un d'infantil que aquells dies estava escrivint per al seu fill a la presó.⁷

33. Llarg de corregir, però sempre s'obtenen bons resultats: *Páginas d'un diari personal*, amb tres alternatives: enamorament, canvi ideològic, condemnat a mort.⁸

Escrit en present, poden ser dies diferents que abracin molts anys.

34-36. Hem fet servir una estructura no literària: horòscop, pronòstic del temps... per explicar una altra història. Han sortit coses molt divertides: *estrafolaris curriculum vitae* d'animals, manual d'instruccions (per fer fora uns veïns molestos), receptes de cuina (per "lligar"), etc.⁹

37. Potser es podria fer a l'institut el que férem al col·legi d'Horta: una novel·la de l'estil de *Tria la teva aventura*. Vaig dissenyar l'argument: A la Gemma se li va obrir un ventall de possibilitats, segons si estudia o no, quin tipus de treball, etc. Escrita en present i segona persona narrativa, cada setmana donava a unes alumnes el resum argumental d'alguns capítols que, escrits, es llegien a classe per tal que les que continuaven la novel·la sabessin què havia passat fins ara. La història seguia fins a 80 finals diferents.

7 També n'hem fet donant la primera frase d'una novel·la, que havien de continuar. O bé la darrera, la que havia de concloure la seva narració. Molt interessant em sembla la idea del Paco de llegir als seus nois el començament de *La metamorfosi* demanant-los que la continuessin.

8 Per canvi ideològic em refereixo, per ex., a algú que es va conscienciant políticament, o que passa de la creença a l'ateisme o a l'inrevés. Condemnat a mort en una presó o per una malaltia greu. Advertiu-los del perill de basar-ho tot en proclamar la seva innocència. Alguns barrejaven dos temes: per ex. malaltia greu i enamorament.

9 Tinc un *Nuevo devocionario* que em feren les noies de les monges amb parenostres, avemaries i credos molt divertits.

Algú la podria titllar d'una mica moralista, ja que la moralitat que se'n desprèn és clara: *Tal faràs, tal trobaràs*, però també servia per reflexionar sobre la importància de les decisions que es van prenent a la vida.¹⁰

38. No un conte, però sí un divertit exercici, també practicat per la Mercè Romaní, resulta de repartir estranyes paraules i de demanar que n'inventin la definició. Les falses definicions es barregen amb la bona, es llegeixen i es premia qui endevina la correcta del diccionari, qui ha aportat la més votada, la més divertida... Amb algunes vàrem fer un *Nuevo miccionario de la mengua castellana*.

39. Una proposta també divertida: escriure un relat amb freqüent inclusió de refranys, o fragments de cançons, o eslògans publicitaris...

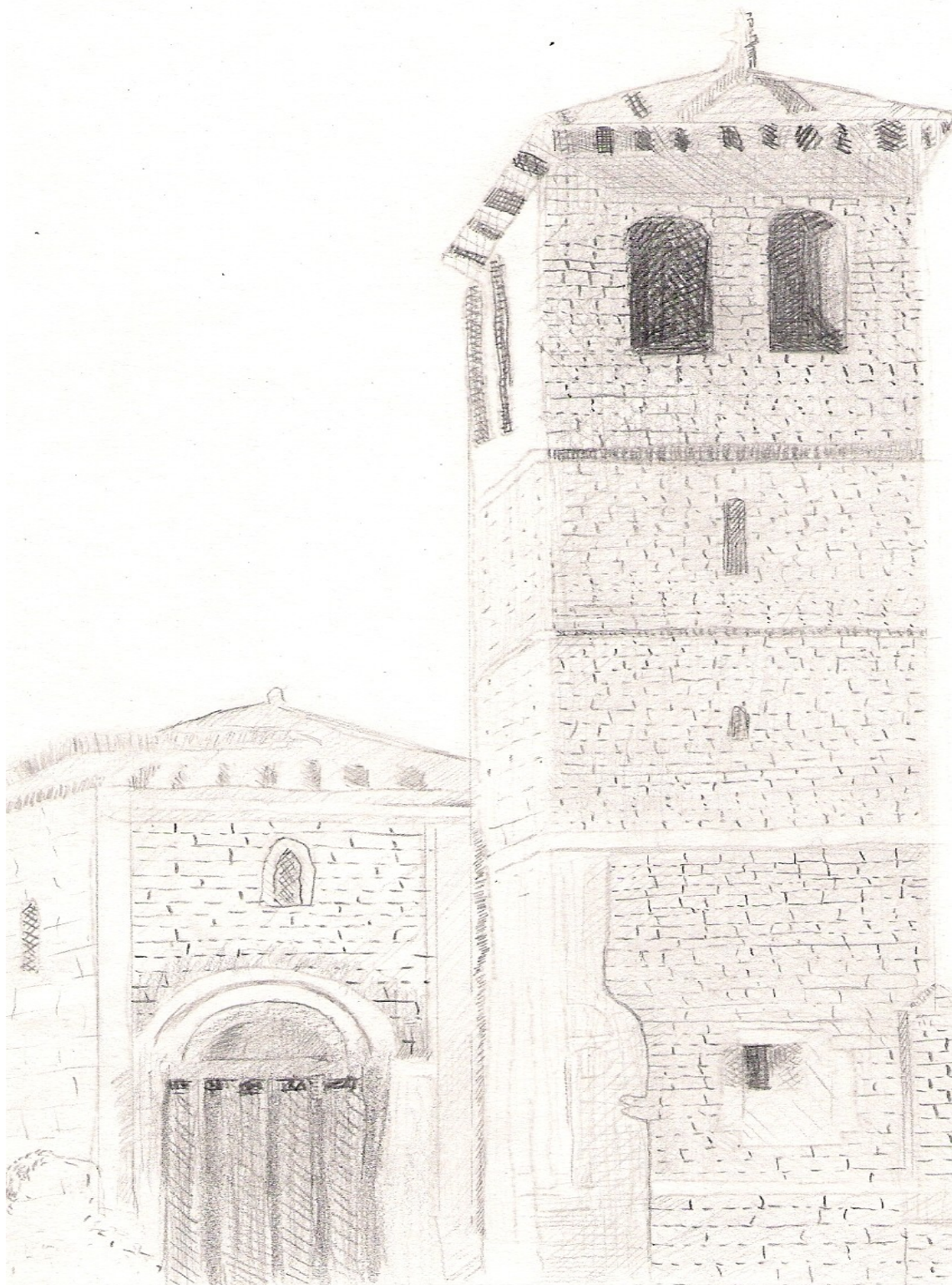
40. No hi ha tema dolent. De tots se'n pot treure un relat interessant. Els desafiava a què em diguessin un tema del qual seria impossible escriure res imaginatiu. Els escrivia a la pissarra. Després em treia un d'aquests asos de la màniga: la hipèrbole o la personificació, per demostrar-los-ho. Si havien dit "la política", els aconsellava que la personifiquessin: Aquesta senyora Política, quin aspecte, amistats, costums... tindria?

Josep Mercadé Riambau

Santa Coloma de Gramenet, 12 de desembre de 2008.

10 Tenim la novel·la enquadernada amb el títol de *¿Qué harás con tu vida, Gemma?* Exemples de finals: mor de sobredosi fent de prostituta, guanya una medalla als JJOO de Barcelona, curiosament molts anys abans que la designessin seu dels jocs.

Dibuix d'Alba Jiménez (2n d'ESO)

7. ESPORTS

L'Associació Esportiva de l'IES Puig Castellar continua per tercer any consecutiu el seu camí ple de bons resultats, com a eina educativa, de convivència, d'integració i cohesió social i, sobretot, amb molta participació de l'alumnat. Aquí tenim alguns dels seus protagonistes.

Equips de futbol sala **Infantil**

Grup 1:

Mohamed Ed Dounassi
Antonio Estrella
Kevin Delgado
Carlos Chacón
Jaime Carrión
Daniel Flores
Jeferson Chilibinga
Gerard Paulino

Entrenador: Daniel Giménez

Cadet

Giovanni Fiallos
Joseph Robles
Sergio Rivero
Jorge Aguirre
Andrés Cascón
Franklin Alquinga
Alan Chérrez
Diego Pimentel
Camilo Londoño
Henry Chancusy
Kevin Alarcón
Miguel Andrade
Yussef Mohamed
Samuel Cabezas

Entrenador: Miguel Quiñonero

Equip de futbol sala femení

Carmen Haro	Aroa Ramírez
Lorena Morales	Yasmín Valenzuela
Sílvia Sánchez	Natalia Lupoian
Iris Vieites	Rocío Troyano
Yomaira Calderón	Solange Jordán

Entrenador: Rubén Ortuño

Grup 2:

Mohamed Daaka
Daniel Ballester
Iván Rebelese
Albert Pérez
Aitor Arjona
Raúl Gallego
Erik Triguero

Entrenador: Daniel Serrano

Juvenil

Cristian Piris
Soufianne Azzine
Abdelhak Daaka
Randy Veizaga
Juan José Pazo
Víctor Álvarez
Miguel Martínez
Carlos Albarilla
Xavier Parro
Miguel Acuña
Daniel Giménez
Diego Lucía

Entrenador: Isaac Ruiz

Sandra Alonso
Aroa Rodríguez
Samira Azragh
Jennifer Zapata

Equips de bàsquet

Cadet femení

Natalia Plaza
Nuri Roca
Yaiza Barrientos
Estefanía Barreiro
Noelia Aguera
Lorena Pérez
Raquel Molina
Anna Portella
Andrea Igna

Entrenador: Juan Barrientos

Equip de bàsquet mixt

Felipe Adrià
David Fernández
Miguel Aguera
Susana Chico
Sara Jiménez
Adrià Ramírez
Antonio Jiménez
Estefanía Mejía
Judith Molina

Entrenadores: Yaiza Barrientos
Raquel Molina

Equip de bàsquet femení (cadet)

Equip de futbol sala femení

Equip de futbol sala infantil

Sortida a la pista de patinatge dels alumnes de 1r i 2n d'ESO (6-2-2009)

IES Puig Castellar

<http://iespuigcastellar.xeill.net>